

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

BARBORA ŘÍMALOVÁ

**REPREZENTACE KNĚŽÍ V MATERIÁLECH O INTERNÁTNÍCH ŠKOLÁCH
PRO OBYVATELE SEVERNÍ AMERIKY**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.
Obor: Studium humanitní vzdělanosti
Praha 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 21.06.2023

.....

Podpis

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala panu Mgr. Martinovi Heřmanskému, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, cenné rady, trpělivost a vstřícnost při konzultacích.

Obsah

Úvod.....	7
Historie internátních škol.....	8
TEORIE REPREZENTACE.....	13
Představení reprezentace.....	13
Koncept a kontext	14
Význam.....	16
Význam a přístupy reprezentace	17
Ferdinand de Saussure	18
Michel Foucault	19
Foucaultův koncept diskurzu	20
Problematika moci a vědění	20
Otázka subjektu.....	21
PŘEDSTAVENÍ REPREZENTACE V MATERIÁLECH O INTERNÁTNÍCH ŠKOLÁCH PRO NATIVNÍ OBYVATELE SEVERNÍ AMERIKY	22
Reprezentace oblátů v materiálech používaných TRC komisí.....	22
Role státu.....	26
Příklady výpovědí zástupců církve	27
Úmrtnost studentů internátních škol	29
Tresty	29
Sport.....	30
Shrnutí.....	31

Alternativní reprezentace oblátů	32
Zasedání TRC Komise	33
Selekce výpovědí	35
Ovlivnění publikem.....	36
Komise jako vypravěč historie.....	37
Role státu při vytváření historického diskurzu.....	38
Postoj církve.....	39
Důkazy a argumenty předložené církví.....	41
Snaha o nápravu	44
Shrnutí.....	45
Závěr	46
Bibliografie	48
Přílohy.....	51

Abstrakt

Internátní školy představují jednu z temných stránek historie vztahů evropských kolonizátorů a původních obyvatel Severní Ameriky. Jejich tragickou roli ve vzniku mezigeneračního traumatu původních obyvatel oficiálně uznala i kanadská vláda Dohodou o vypořádání indiánských internátních škol (Indian Residential Schools Settlement Agreement) v roce 2006 a následným zřízením Komise pro pravdu a smír (Truth and Reconciliation Commission, TRC) v roce 2007. V současném dominantním diskurzu, který vychází z šetření TRC založeném na vzpomínkách bývalých studentů z řad původních obyvatel, jsou kněží a další zaměstnanci těchto škol prezentováni bez výjimky negativně, v rolích viníků. Alternativní diskurz, zastoupený zejména kanadským antropologem Ronaldem Niezenem (2017), se pokouší nahlédnout problém z pohledu samotných kněží a dalších zaměstnanců, jejichž perspektiva je ve zprávách TRC zcela pomínuta. Práce si klade za cíl porozumět rozdílným reprezentacím zaměstnanců internátních škol v těchto diskurzích a způsobům, jimiž jsou tyto reprezentace produkovány.

Klíčová slova

Obláti, internátní školy, reprezentace, organizace TRC, Kanada, nativní obyvatelé, kritika.

Úvod

V bakalářské práci se budu zabývat tím, jakým způsobem jsou reprezentováni obláti a kněží, kteří učili v internátních školách pro nativní obyvatele Severní Ameriky. Internátní školy byly v Severní Americe zakládány za účelem vzdělávání dětí nativních obyvatel. Děti byly vytrženy ze svých rodin, bylo jim zakázáno mluvit rodným jazykem a ve školách panoval přísný režim. Ve zmíněných školách učili a starali se o děti obláti, kněží a sestry. Obláti bývali „laici“ církve, přesněji řečeno, spadají oficiálně pod katolickou církev a jsou posíláni na mise, na kterých hájí její zájmy, avšak neprovozují žádné obřady, později založili svůj řád.

Výzkumné otázky práce jsou následující: Jak jsou obláti a kněží reprezentováni v sekundárních zdrojích? Jak jsou reprezentováni komisí TRC?¹ Jaká je reprezentace oblátů z pohledu kritiků komise TRC? K zodpovězení těchto otázek budu používat teorii reprezentace, která mi pomůže pochopit, jak reprezentace funguje, jak ovlivňuje populaci a jak je s ní zacházelo. Dále mi také poslouží dokumenty (knihy, články, filmové dokumenty), které byly vydané komisí TRC za účelem rozšíření povědomí o internátních školách a následcích, které zanechaly na studentech.

Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi kontroverzní téma, je potřeba, abychom k němu přistupovali s veškerou obezřetností a nahlíželi na něj objektivně a nenechali se unést emocemi. Tato problematika se týká desítek tisíc lidí napříč historií a stále se jedná o aktuální problém, který by neměl být přehlížen. Z tohoto důvodu je také třeba dbát na správné označení zdrojů a správně formované parafráze zdrojů, které v práci budu používat. Záměrem této práce není obhájit či urazit jednu ze stran, ani „vybrat“ tu, která má pravdu, jde pouze o porovnání dvou různých narativů a reprezentací ve vybraných materiálech.

¹ TRC komise je zkratka pro *The Truth and Reconciliation Commission*, popisem této Komise se budu zabývat níže.

Historie internátních škol

Projekt internátních škol pro děti nativních obyvatel započal již v 2. polovině 19. století. Internátní školy byly založeny za účelem vzdělávání dětí nativních obyvatel. Snahou bylo vychovat děti podle Evropských standardů, tedy převychovat je tak, aby zapoměly svůj jazyk, svoji kulturu a všechny její aspekty. Tyto školy byly zakládány a vedeny církví, která však od roku 1883 začala spolupracovat s vládou, která se tak začala podílet na stanovení podmínek a financování internátních škol.

Když byly děti odvezeny do internátní školy, bylo jim dáno nové oblečení a byly ostříhány (pro některé kmeny je ostříhání vlasů znakem smutku). Ze změny prostředí a krutých praktik vzešlo mezigenerační trauma, které nativní obyvatele trápí dodnes.²

V internátních školách učili členové anglikánské církve, katolické církve – převážně obláti Panny Marie Neposkvrněné (kteří byli zodpovědní za 60% internátních škol napříč Kanadou), presbyteriáni a církev evangelická spolu se sestrami.³ Obláti sem byli vysíláni za účelem převýchovy dětí, problémem však bylo to, že se s dětmi těžko domlouvali a proto začali psát slovníky (některé se dochovaly dodnes).

V raném stádiu internátních škol v severozápadní Americe, byla většina oblátů z Francie a Kanady. Mezi lety 1845 a 1900 se jich zde vystřídalo 273.⁴ Už od počátku spadaly školy pod správu církve, která je zároveň finančně podporovala. Avšak roku 1870 odkoupila Kanada pozemky od společnosti Hudson's Bay Company a začala přesouvat indiány do rezervací. Během celého procesu spolupracovala s církví.

20. století

Ačkoli většina škol byla uzavřena do 80. let, poslední federálně podporované rezidenční školy zůstaly v provozu až do konce 90. let 20. století.⁵ Ze škol z minulého století máme mnoho dokumentů a výpovědí od oblátů a sester. Mnoho zbývajících dokumentů je uloženo ve státních archivech a nejsou veřejně přístupné.

² Brave Heart, která se dlouhodobě zabývá traumatem způsobeným internátními školami, definuje mezigenerační neboli historické trauma následovně: jedná se o kumulativní a kolektivní psychologické a emoční zranění utrpěné po celý život a napříč generacemi, vyplývající z masivních skupinových traumat. In: Sotero, M. Michelle, *A Conceptual Model of Historical Trauma*.

³ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 1.

⁴ Choquette, Robert, *The Oblate Assault on Canada's Northwest*, str. 205.

⁵ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The History, Part 1*, str. 174.

Na samotném počátku internátních škol se nacházel pouze jediný záměr- christianizace. „Křesťanští misionáři, katoličtí i protestanští, jednali dle Evangelia podle Matouše, které nabádalo k šíření jejich náboženství. Podle jejich názoru, bylo jejich povinností šířit evangelium mezi lidi celého světa.“⁶ Příjezd dvou oblátů roku 1845 do Red River byl počátkem intenzivní práce církve.

Za tímto ušlechtilým účelem začaly vznikat internátní školy pod vedením církve. Domorodí lidé v Kanadě se tak stali předmětem strategie duchovního a kulturního dobytí, které mělo svůj původ v Evropě.⁷ Zatímco se misionáři jakožto zástupci světové organizace získávali zkušenosti s transformací rozdílné kultury. V případě, že byly jejich snahy o přetváření kultury a nativních obyvatel neúspěšné, nemohli jim zajistit ochranu církve ani zákona, tudíž se vytvořila cesta k jejich destrukci. Podle jednoho hymnu z devatenáctého století, měli „křesťanští vojáci“ vysvobodit lidstvo z řetězů chyb.⁸

I přesto, že se možná snažili přizpůsobit se nativní obyvatelům, jejich cílem bylo sociální narušení. Misionáři devatenáctého století nebyli připraveni na soužití s nativními obyvateli, natož respektování jejich kultury a jazyka. Uctívali pouze evropské standardy. „Misionáři tvrdili, že oni jsou vlastníky pravdy a tvrdili, že ostatní náboženství jsou buďto chybná nebo hříšná. Mimo kostel, ať už katolický či protestanský, neexistovala spása.“⁹ Jejich záměrem bylo změnit veškeré aspekty života nativních obyvatel, počínaje manželstvím, přes výchovu dětí až po pochování zesnulých.

Na počátku třicátých let dvacátého století si ministerstvo uvědomilo, že internátní školy neplní svůj účel (asimilaci, vzdělání a christianizaci), při výpočtu finančních podpor zjistilo, že udržování denních škol na úkor internátních je levnější o několik tisíc dolarů. Proto se rozhodli, že začnou podporovat pouze denní škol, což církve odmítala. Na počátku čtyřicátých let se církve i stát ocitli na mrtvém bodě, církve se nechtěla vzdát kontroly nad internátními školami a chtěla za jejich udržení bojovat, což se jí nakonec podařilo, a proto mohla do škol nastoupit další generace nativních obyvatel. Obláti podotkli, že docházka do denních škol byla nepravidelná, a že pravidelný styk dětí s rodiči

⁶ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The History, Part 1*, str. 25.

⁷ Tamtéž, str. 25.

⁸ Tamtéž, str. 26.

⁹ Tamtéž, str. 34.

a domácím prostředím, brzdí jejich intelektuální rozvoj.¹⁰ Reakce přišla ze strany oblátů proto, že pod jejich vedení spadalo nejvíce internátních škol a nechtěli o ně přijít.

Z těchto škol jsou dostupné i různé fotografie, například z jarmarků, které byly veřejné, a jejich výtěžek byl použit na zlepšení života dětí ve školách. Školy neměly dostatek financí, a proto si studenti častokrát své oblečení vyráběli sami. Na již zmíněných jarmarcích byly prodávány výrobky, které vytvořili studenti.

Vzhledem k tomu, že se nejedná o vzdálenou historii, žije stále mnoho svědků (jak studenti, tak obláti a kněží). Ale zároveň se zde nachází dostatečný časový prostor pro vytvoření „floating gap“.¹¹

Prvním, kdo veřejně promluvil o tom, co se ve školách skutečně dělo, byl Phil Fontaine, jehož řeč motivovala další přeživší, aby vystoupili a začali aktivně bojovat proti tomuto systému. Sjednocená církev Kanady zveřejnila svou omluvu roku 1986, následovala omluva od Oblátů Panny Marie Neposkvrněné (1991), Anglická církev se omluvila roku 1993 a Presbyteriánská církev zveřejnila svou omluvu roku 1994.¹²

21. století

V posledních letech byly vzneseny další žaloby a na jejich základě bylo zahájeno mnoho vyšetřování, zároveň se tímto tématem začalo zabývat větší množství vědců (antropologů, sociologů i historiků). K roku 2002 bylo otevřeno více než jedenáct tisíc případů.¹³ Toto téma se postupem času stalo velkou kontroverzí. I přes veřejnou omluvu církve existují obláti, kteří se vyhrávají a snaží se dokázat, že jsou nevinní. Mnoho z nich má na podporu své argumentace fotografie, deníky a další dokumenty. Bohužel následkem již zmíněné veřejné omluvy a TRC, jsou obláti generalizováni.

Na podporu přeživších, kteří trpí mezigeneračním traumatem, vzniklo několik organizací (např. TRC komise), které poskytují potřebnou pomoc (telefonní linky

¹⁰ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The History, Part 2*, str. 5.

¹¹ Jan Assmann se zabýval „Floating gap“ a definoval ji následovně: „Historické vědomí pracuje pouze na dvou rovinách: rovině doby původu a rovině nejnovější minulosti. Jelikož se hranice mezi nimi s postupem generací přesouvá, nazval jsem mezeru, která zeje mezi oběma rovinami „floating gap“. In: Assmann, Jan, *Kultura a paměť*, str. 47.

¹² Niezen, Ronald, *Truth and Reconciliation*, str. 32.

¹³ Tamtéž, str. 42.

fungující dvacet čtyři hodin denně).¹⁴ Tato komise pořádá veřejná setkání, kterých se mohou zúčastnit všichni, kdo chtějí (přeživší, ale i vychovatelé). Záměrem je to, že kdokoli z přeživších může veřejně vystoupit a podělit se s publikem o své zkušenosti, zážitky a cokoli, co dotyčného trápí. Na těchto setkáních jsou přítomní ošetřovatelé, kteří jsou připraveni zasáhnout a pomoci v případě, že někdo dostane „flashback“.¹⁵

V těchto internátních školách učili kněží, sestry a převážně obláti. Výraz obláti pochází původně z latinského slova *oblatus*, které v doslovném překladu znamená obětovaný Bohu. Původně se výrazem obláti označovaly děti, které rodiče zasvětili Bohu, některé z těchto dětí chodily studovat do kláštera nebo navštěvovaly jiná místa určená ke studiu, kde byly vyučovány klášterním vychovatelem, ale většina z nich nezůstala v řeholním životě.¹⁶ V průběhu času se výraz slova změnil, v současnosti se jím označují laici v římskokatolické církvi, kteří sdílejí spiritualitu řádu Sv. Benedikta (nejznámějšími jsou Obláti Panny Marie Neposkvrněné).

V polovině jedenáctého století stanovil opat William z Hirschau pravidla pro dva typy oblátů, prvním byli ti, kteří žili v klášteře bez složení slibu, druhým typem byli obláti, kteří žili mimo klášter, ale spadali pod něj. Lateránský koncil, který se konal roku 1215, stanovil oficiální definici obláta, jakožto někoho, kdo žije v klášteře nebo ten, kdo žije mimo něj a přenechal veškerý svůj majetek klášteru.¹⁷

V průběhu času získávali obláti větší uznání a ve 14. století se již obláti nemuseli vzdát veškerého svého majetku ve prospěch kláštera. Také byl jmenován oficiální patron oblátů, kterým se stala Frances z Říma (1348-1440). Frances byla manželkou a matkou, bohatou matronou, která organizovala skupinu žen a nabádala je, aby se zapojovaly do modliteb a pomáhaly potřebným.¹⁸

To nás přivádí do Kanady 18. století, které bylo plné rozbrojů. Zatímco Vatikán měl plné ruce práce s Hugues Félicité Robertem de Lammenaisem, církevní zastánci v Kanadě měli své vlastní problémy. Po Britském dobytí roku 1760 následovala roku 1763 Pařížská smlouva, která ochromila katolickou církev v Kanadě (došlo k nenapravitelným škodám církevního majetku).

¹⁴ Přeživší (survivor) je člověk, který prožil katastrofickou událost, která ho poznamenala tak, že dané osobě se změnilo psychické zdraví a čest. In: Niezen, Ronald, *Truth and Reconciliation*, str. 18.

¹⁵ Flashback je stav, během kterého se přeživšímu vrací traumatický zážitek, což je doprovázeno silnými emocemi, případně tělesnou pamětí (mohou se objevit modřiny apod. na stejných místech, kde byly způsobeny během této události).

¹⁶ Holdaway, Gervase: *The Oblate Life*, str. 31.

¹⁷ Tamtéž, str. 33.

¹⁸ Tamtéž, str. 33.

Přesunem do 19. století se dostáváme do doby, kdy církve začala provádět změny v severní Americe. Před polovinou 19. století měla církev opět dostatek moci a zdrojů k tomu, aby začala přetvářet místní krajinu. Začali budovat školy, města, silnice a další. Svou první misi zahájili roku 1845 v Red River.

Všechny oblátské kláštery spadají pod kongregace, které od roku 1887 oficiálně spadají pod Benediktínskou konfederaci. Od roku 1980 se počet oblátů značně navýšil, a první oficiální světové oblátské konferenci, která se konala roku 2005, se zjistilo, že oblátů je po světě více než 25.000.

TEORIE REPREZENTACE

Představení reprezentace

Reprezentace je důležitou součástí věd a studií zabývajících se kulturou. Reprezentace spojuje význam a jazyk v rámci kultury.¹⁹ Reprezentace představuje popis či vykreslení někoho/ něčeho určitým způsobem. Jedná se o to, jakým způsobem je používán narativ v různých situacích. Zároveň se jedná o základ procesu, během kterého se vytváří a předává význam mezi členy dané kultury. Zároveň zahrnuje používání jazyka, znaků a představ, které zastupují nebo představují dané předměty.²⁰

Součástí reprezentace je používání jazyka, ke kterému existuje několik teorií, které nahlíží na to, jakým způsobem je jazyk používán při reprezentaci. Mezi základní tři teorie patří: reflektivní, intencionální a konstruktivistický přístup k reprezentaci.²¹

Reflektivní přístup si klade otázku, zda jazyk jednoduše odráží význam, který již existuje ve světě předmětů, lidí a událostí.

Intencionální přístup se zabývá tím, zda jazyk vyjadřuje pouze to, co mluvčí, spisovatel či malíř chce, tedy jeho/ její vlastní význam.

Konstruktivistický přístup zkoumá to, zda je význam konstruován vně a prostřednictvím jazyka.²²

V posledních letech měl největší vliv na studie kultur konstruktivistický přístup. Tento přístup se dělí na dva modely. Prvním modelem je sémiotický přístup, jehož hlavním představitelem byl švýcarský lingvista Ferdinand de Saussure (1857-1913). Druhým modelem je diskurzivní přístup, který je spojen s francouzským filosofem a historikem, Michelelem Foucaultem (1926-1984).²³

¹⁹ Hall, Stuart: *Representation*, str. 15.

²⁰ Tamtéž, str. 15.

²¹ Tamtéž, str. 15.

²² Tamtéž, str. 15.

²³ Tamtéž, str. 15.

Koncept a kontext

Reprezentace je také úzce spjatá s kontextem. K lepší představě použiji příklad, na kterém toto propojení demonstruje Stuart Hall ve své knize.²⁴ S. Hall používá příklad s křížem, který je ve své podstatě tvořen ze dvou kusů dřeva, které bez kontextu nemají hlubšího významu. Ale v momentě, kdy tyto dva kusy dáme do kontextu katolické církve, víme, že se jedná o předmět spojený s ukřižováním Ježíše Krista. Totéž můžeme provést s každým předmětem, se kterým se denně setkáváme. Díky tomuto kontextu jsme schopni spolu komunikovat a rozumět si. Avšak není to tak jednoduché, zvolený narativ o daném tématu, situaci či problému, může ovlivnit to, jak na danou situaci nahlíží širší veřejnost. Tento příklad budu později demonstrovat na konkrétních situacích spojených s kněžími, oblaty, internátními školami a jejich přeživšími.

Dalším aspektem reprezentace je koncept. Díky konceptu, který máme v mysli, jsme schopni předávat naše myšlenky (naši mentální reprezentaci). Tento koncept předáváme dále pomocí jazyka/ slov. Zároveň jsme schopni na základě těchto konceptů, předávat naše myšlenky i o imaginárním světě. Na základě tohoto principu jsme schopni orientovat se ve světě lidí, předmětů a událostí a jsme schopni předávat komplexní myšlenky o těchto předmětech jiným lidem, či o nich vést konverzaci a to skrze jazyk, kterému jsou ostatní schopni porozumět.²⁵ Celé naše dorozumívání se stojí na základě konceptu, jako příklad můžeme použít tužku, nejsme schopni mluvit přímo o té tužce, ale pouze o jejím konceptu a to za použití slova, které jsme si pro tento předmět určili. Jednodušeji řečeno, reprezentace je reprodukce a vytváření významu pojmů v naší mysli skrze jazyk. Je to spojení mezi konceptem a jazykem, který nám dovoluje vcítit se do skutečného světa lidí, předmětů či událostí, stejně tak jako do imaginárního světa lidí, předmětů a událostí.

Reprezentace se v praxi skládá ze dvou neodlučitelných systémů, kterými je mentální reprezentace a jazyk. Mentální reprezentace nám umožňuje percipovat a interpretovat svět tak, že nám dává smysl. Avšak nejedná se pouze o vnímání a utváření mentální reprezentace skutečného světa, díky ní si můžeme zkonstruovat koncept věcí, které jsme nikdy nemohli vidět ani se jich dotknout. Například, všichni máme jasnou

²⁴ Hall, Stuart: *Representation*, str. 16.

²⁵ Tamtéž, str. 16.

představu o konceptu války, smrti, přátelství, lásky. Totéž platí pro představy o věcech, místech či osobách, které nikdy nemůžeme vidět/ navštívit, jako je například peklo, ráj, Bůh, ďábel, ale i o postavách a místech z knih.²⁶

Nejedná se pouze o soubor rozházených konceptů, které nosíme v hlavě. Jde o komplexní, propojený a zorganizovaný systém konceptů. Jejich význam závisí na propojených předmětech ve světě a konceptuálních systémech, které také nazýváme konceptuální mapou. Každý z nás má v hlavě unikátní konceptuální mapy, které jsou však v základu stejné, proto jsme schopni si rozumět. Pokud by tomu tak nebylo, nebyli bychom schopni sdílet naše myšlenky s ostatními. Je tomu tak kvůli tomu, že sdílíme stejnou kulturu. Následkem toho, někdy definujeme kulturu jako „sdílení významů nebo sdílení konceptuálních map.“²⁷

Samotné koncepty a jejich systémy nám nestačí, abychom je mohli sdílet a předávat, potřebujeme jazyk, který je druhým systémem reprezentace a součástí celého procesu utváření významu. Obecný termínem *znaky* označujeme souhrn slov, zvuků a obrazů, které mají význam. Tyto znaky reprezentují koncepty a konceptuální vztahy mezi nimi, které s sebou nosíme, a dohromady tvoří významové systémy naší kultury.²⁸ Znaky se přetvářejí v jazyk, který nám pomáhá předat a sdílet naše myšlenky (koncepty) pomocí slov. V této spojitosti musíme pamatovat na to, že jazykem nemyslíme pouze slovo mluvené a psané, ale i obrazy, hudbu, i módu jakožto vyjádření sama sebe a také gesta, která denně používáme.

Lidé, kteří sdílejí stejnou kulturu, mají podobné konceptuální znaky a podobným způsobem interpretují znaky jazyka, pouze díky tomu jsou schopni se dorozumět a pochopit. V případě ikonických znaků je komunikace snazší, zde je spojení konceptu a znaku snadno dosažitelné. Ikonické znaky jsou velmi podobné objektu, osobě či události, kterou mají reprezentovat (například fotografie, obraz apod.) Jinak je tomu u indexových znaků, které nesdílejí žádnou podobnost s předmětem, který mají představovat. To můžeme demonstrovat na příkladu písma a i řeči, kde systém reprezentace mezi znakem,

²⁶ Hall, Stuart: *Representation*, str. 17.

²⁷ Tamtéž, str. 18.

²⁸ Tamtéž, str. 18.

konceptem a objektem je zcela arbitrární. Tuto arbitrárnost lze demonstrovat na různých řečech, každý jazyk má jiný výraz pro danou věc, ale koncept je stále stejný.

To však vyvolává otázku: Jak lidé sdílející stejnou kulturu, konceptuální mapy a kteří používají stejný jazyk, vědí, že tato arbitrární kombinace slov a zvuků, ze kterých se skládá slovo, reprezentuje koncept daného předmětu?²⁹ Odpovědí na tuto otázku jsou kódy. Tato kombinace znaků není obsažena v daném předmětu, který označuje. Význam této skladby je konstruován systémem reprezentace. Tyto uměle vykonstruované kódy nám umožňují najít spojitost mezi znakem a konceptem a činí tak v rámci dané kultury a jazyka. Tyto kódy jsou využívány dvojím směrem, nejen že nám napomáhají propojit náš koncept s jazykem, ale zároveň nám pomáhají při snaze pochopit to, co se nám snaží sdělit jiná osoba. Tato znalost kódů je tedy potřebná u vypravěče i posluchače, vzhledem k tomu, že se jedná o sociální konstrukt, můžeme je získat znalostí dané kultury a jazyka. Díky jejich původu je možné naučit se je, tak jak se děti postupně učí konceptům, jazyku a konceptuálním systémům. Kódy nám sdělují, jaké slovo je jak reprezentováno v písemném projevu, tak i v mluveném (např. vím, že pro koncept psa jsou používána tato tři písmena. Toto se vztahuje například i na dopravní značky a další znamení, kódy nám říkají co a jak si představit, když vidíme daná písmenka či slyšíme nějaká zvuk/slovo.

Tato provázanost je důvodem, proč bychom při studiu kultury neměli zapomínat na reprezentaci. Reprezentace je jedním z důležitých aspektů kultury a propojuje všechny její členy. Sapir a Whorf, kteří se zabývali jazykem, dovedli tuto teorii do extrémů a tvrdili, že jazyk je nejlepším prostředkem k pochopení konceptuálního vesmíru.

Význam

Samotný význam slov/ konceptů, díky kterému jsme schopni se domluvit, však není neměnný. Vzhledem k tomu, že se jedná o sociální konstrukt a význam není obsažen v samotné věci či ve světě, může se význam neustále a donekonečna měnit. V každé řeči existují archaismy, které se již nepoužívají a někteří ani neznají jejich význam. Kromě zaniklých slov můžeme tento vývoj pozorovat na určitých frázích, jejichž význam se mění s každou generací. Podobně je tomu u spojení určitých slov, slova samotná mají zcela

²⁹ Hall, Stuart: *Representation*, str. 21.

jiný význam, ale pokud je spojíme, jejich význam se v kontextu mění. Význam tedy není předávaný trváním dané věci, ale mění se a je předáván společností a spolu s ní i zaniká.

Význam a přístupy reprezentace

Jak již bylo zmíněno výše, v oblasti reprezentace jsou tři hlavní přístupy. Přístup reflexivní, intencionální a konstruktivistický, každý z nich přistupuje k otázce významu, jeho tvorbě a roli, jinak. Všechny se však snaží odpovědět na otázky: Odkud význam pochází a jak můžeme určit správný význam slov a obrazů?³⁰

Odpověď reflektivního přístupu leží již v jeho názvu. Tento přístup zastává názor, že význam leží v samotném objektu, člověku, nápadu nebo situaci v reálném světě a jazyk tu figuruje jako zrcadlo, které odráží/ reflektuje pravý význam, který již existuje ve světě.³¹ Vzhledem k tomu, že tento přístup zastává teorii, jejíž základy leží v tezi, že jazyk imituje fakta, která se nachází ve světě, nazývá se tato teorie *mimetická*. Je zřejmé, že mimetické teorie mají do jisté míry pravdu ohledně reprezentace a jazyka.³² Avšak žádná odpověď na takto komplexní otázku není jednoduchá. Opět tu hrají roli kódy, které již byly zmíněny výše.

Názor intencionálního přístupu je zcela opačný. Je toho názoru, že význam určuje mluvčí, autor, ta osoba, která vkládá jeho unikátní význam do světa skrze slova.³³ Tato odpověď však není zcela bezchybná, pravdou je, že každý z nás má své unikátní významy, ale musíme zohlednit i to, že musejí mít stejné základy, jinak bychom si nerozuměli. Jazyk je sociální konstrukt a není individuální, což znamená, že se naše významy musí v základech shodovat s ostatními sdílenými kódy.

Třetí, konstruktivistický přístup, zastává názor, že ani předměty ani osoby používající jazyk v něm neupevňují význam.³⁴ Materiální svět není to, co určuje význam, je to jazykový systém, či jiný systém komunikace, který používáme k předání našich konceptů. Tento systém sleduje to, jak systémy reprezentace konstruují význam a napomáhají tak tvořit pro nás pochopitelný svět.

³⁰ Hall, Stuart: *Representation*, str. 24.

³¹ Tamtéž, str. 24.

³² Tamtéž, str. 24.

³³ Tamtéž, str. 25.

³⁴ Tamtéž, str. 25.

Reprezentace je tedy produkce významu skrze jazyk. Zastánci konstruktivistického přístupu jsou toho názoru, že používáme znaky pomocí jazyka a díky tomu jsme schopni rozumět ostatním. Vzhledem k tomu, že se jedná o společenský konstrukt a všichni se jako členové dané kultury učíme kódy, které nám pomáhají rozumět světu, jsme díky tomu schopni předat si i myšlenky a významy zcela vymyšleného světa. Například o našich snech, vymyšlených postavách, ale i o věcech, které známe, ale nikdy je nemůžeme spatřit, či se s nimi setkat. Dalším důvodem, proč tomu tak je, je to, že významy se nenachází ve věcech samotných, jazyk totiž není zrcadlo, které by promítalo skutečný svět.

Ve světě konstruktivistického přístupu jsou potřebné dva systémy reprezentace, které jsou neodlučitelné. Prvním takovým systémem je koncept, který s sebou nosíme neustále v hlavě. Druhým systémem je jazyk. Koncepty se učíme tím, že žijeme v dané kultuře, jsme její součástí a díky nim nám společnost a svět dávají smysl.

Ferdinand de Saussure

Ferdinand de Saussure (1857- 1913) byl švýcarský lingvista, který měl velký vliv na konstruktivistický přístup reprezentace zmíněný výše. Saussure vnímal jazyk jako systém znaků, aby všechny tyto znaky mohly fungovat, je nutné, aby byly součástí systému konvence. V případě, že by se nenacházely v konvenčním systému, nemohli bychom pomocí nich komunikovat, sdílet své myšlenky a zároveň si rozumět.

Saussure analyzoval znaky a rozdělil je na dvě základní skupiny: označující a označované.³⁵ Označující znaky jsou samotnou formou předmětů (slova, obrázky apod.), zatímco označované znaky jsou myšlenky či koncepty v naší hlavě, se kterými je výše zmíněná forma spojována. Stejně jako ostatní zástupci konstruktivismu, zastával i Saussure názor, že znaky neurčují význam, ale jsou pouze částí systému a jsou definovány jejich vztahem k ostatním částem tohoto systému.³⁶

Vztah mezi označujícím a označujícím je obsažený v každé kultuře a není neměnný, jedná se o systém sociální konvence, který je specifický pro každou společnost a historický okamžik- z toho vyplývá, že význam je produkován v kontextu historie a

³⁵ V originálním znění: „the signifier and the signified“.

³⁶ Hall, Stuart: *Representation*, str. 31.

kultury.³⁷ Význam se mění ve společenskohistorickém kontextu a spolu s ním i interpretace. Jak již bylo zmíněno, naše kódy sdílíme s ostatními členy naší kultury, v základu jsou tedy stejné, ale kódy každého jedince jsou jedinečné. To je důvodem, proč význam, který se nám snaží daná osoba předat (ať už spisovatel, malíř nebo režisér), se vždy bude lišit od významu, který si z toho vytvoříme my jako diváci. Zároveň musíme mít na paměti, že určité významy a znaky s sebou nesou historický kontext, který nám nemusí být znám, ale osobě tvořící daný znak, ano.

Michel Foucault

Michel Foucault (1926-1984) byl francouzský filosof, historik, sociolog a psycholog. Mimo jiné byl zastáncem strukturalismu a zabýval se i tím, jak si jako lidé rozumíme a co vše je součástí tohoto systému.

Foucaulta zajímala především produkce znalostí skrze diskurz, který preferoval před jazykem. Jeho projekt se zabýval analýzou toho, jak lidé rozumí sami sobě v kultuře a jak jsou naše znalosti o sociálním, individuálním a sdíleném významu, produkovány v různých časových úsecích.³⁸

V některých bodech o reprezentaci se Foucault shodoval se Saussurem, ale ve své práci kladl větší důraz na historický kontext a jeho specifčnost. Opustil od vztahů významů, kterými se zabýval Saussure a zaměřil svou pozornost na vztahy moci a síly.³⁹ Stuart Hall ve své knize použil citaci z Foucaultovi knihy, která vystihuje jeho postoj: „Domnívám se, že bychom se neměli zaměřovat na velký model jazyka a znaků, ale na model války a bitvy. Historie, která nás definuje, má formu spíše války, nežli jazyka: vztahy moci, nikoli vztahy významu.“⁴⁰

Foucault stanovil tři hlavní myšlenky svého diskurzivního přístupu:

1. Koncept diskurzu

³⁷ Hall, Stuart: *Representation*, str. 32.

³⁸ Tamtéž, str. 43.

³⁹ Překlad z: „Relations of power and relations of force“.

⁴⁰ Hall, Stuart: *Representation*, str. 43. Originál: „Here I believe one’s point of reference should not be to the great model of language (*langue*) and signs, but to that of war and battle. The history which bears and determines us has the form of a war rather than that of a language: relations of power not relations of meaning.“

2. Problematika moci a vědění
3. Otázka předmětu

Foucaultův koncept diskurzu

Foucault tedy opustil od jazyka a zaměřil se na diskurz, jako na systém reprezentace. Pojem diskurz se dříve používal v lingvistice, ale Foucault dal tomuto pojmu jiný význam. Vnímá diskurz jako systém produkce určitých znalostí skrze jazyk, zároveň se zaměřil na to, jak se tento systém mění v určitých historických momentech. Foucault tvrdil, že diskurz je to, co utváří dané téma a problematiku, jejich význam, ovlivňuje vyjadřování daných myšlenek a dokáže regulovat chování jiných.

Později však Foucault zajde ještě dál a tvrdí, že mimo diskurz nic neexistuje. Nepopírá tím však existenci materiálního světa, ale jeho významu. Dle jeho teorie, nemá nic, co se nachází mimo diskurz, žádný význam. Proto se také zaměřil na to, odkud pochází samotný význam předmětů. Myšlenka, že fyzické věci a akce existují, ale mají význam a stanou se předmětem znalostí, pouze pokud se stanou předmětem diskurzu, je základem konstruktivistické teorie významu a reprezentace.⁴¹

Foucault radikálně historizoval diskurz, reprezentaci, znalosti a pravdu. Snažil se ukázat, že určitý fenomén není neměnný, ale liší se napříč všemi historickými obdobími. Fenomény se však neměnily pouze napříč historickými obdobími, ale i napříč kulturami. Neexistuje jediný fenomén, jehož diskurz by byl stejný napříč celou historií a vnímán všemi kulturami stejně. Jak ukáží později, tato teorie se vztahuje i na internátní školy a jejich členy (ve vedení i studenty).

Problematika moci a vědění

Později se začal zajímat o vztah mezi věděním a mocí. Současně s tím studoval i to, jak se moc chová v institucionálním aparátu. Tento přístup chápal vědění jako naprosto neoddelitelné od mocenských vztahů. V tomto bodě se Foucault začal přibližovat Marxovi. Marx tvrdil, že znalosti a hlavní myšlenky náleží těm, kteří jsou členy nejvyšších společenských tříd a změnil tak otázku vědění a moci na otázku třídní

⁴¹ Hall, Stuart: *Representation*, str. 45.

moci a třídních zájmů.⁴² Tento přístup Foucault odmítal, neodmítal samotnou existenci společenských tříd, ale silně se ohradil proti tomuto třídnímu redukcionismu.

Foucault tvrdil, že vědění je nejen formou moci, ale moc je vždy přítomná v otázkách zda a za jakých okolností mají být tyto znalosti aplikovány. Tato otázka aplikace a efektivnosti moci/ vědění, pro něj byla důležitější, než otázka pravdy.⁴³ Tvrdí, že pravda neexistuje mimo moc, každá společnost má svůj „režim pravdy“.

Otázka subjektu

Jak již bylo zmíněno, podle Foucaulta, produkuje vědomosti diskurz, nikoli subjekt/ předmět. Kritizoval tradiční koncept subjektu. Subjekt jako takový může vytvořit dané téma, ale musí tak činit v hranicích epistémé, diskurzu, tzv. režimu pravdy daného historického období a kultury. Subjekt se těmto systémům, režimům a diskurzům musí podmanit. A nemůže stát ani mimo moc a vědění, ti jsou jeho autorem. Moc si podřizuje všechny subjekty.

Foucaultův subjekt je produktem diskurzu, který ho vytváří dvěma různými způsoby. Nejdříve diskurz vytvoří postavy, které zosobňují konkrétní formy vědění, které produkuje právě diskurz. Zároveň však vytváří *místo pro subjekt*, v jehož rámci dává dané vědění význam, největší smysl.⁴⁴

⁴² Hall, Stuart: *Representation*, str. 48.

⁴³ Tamtéž, str. 49.

⁴⁴ Tamtéž, str. 56.

PŘEDSTAVENÍ REPREZENTACE V MATERIÁLECH O INTERNÁTNÍCH ŠKOLÁCH PRO NATIVNÍ OBYVATELE SEVERNÍ AMERIKY

V druhé části bakalářské práce se budu snažit aplikovat teorii reprezentace v materiálech napsaných o oblátech, kněžích a sestřích z internátních škol. Také se pokusím porovnat materiály, které jsou napsané proti oblátům a kněžím s materiály, které se je snaží hájit. Informace budu čerpat primárně z literatury. Zaměřím se převážně na zdroje z druhé poloviny 20. století.

Přeměna narativu a reprezentace internátních škol a jejich zaměstnanců byla nejvýraznější na počátku 90. let 20. století. Toto období bylo klíčové pro tento problém. V této době se začali veřejně vyjadřovat přeživší, vzrostl počet žalob podaných proti oblátům, sestřím a internátním školám. Mimo jiné církve přiznala své pochybení a zveřejnila svoji první oficiální omluvu, toto gesto bylo posledním krokem potřebným k dovršení kompletní přeměny narativu a reprezentace internátních škol a všech, kteří byli jejich součástí. Již zmíněné soudní spory byly důvodem vzniku TRC Komise v Kanadě. Následující text se tedy zabývá diskurzem dvou skupin, příběhem žalobce a žalovaného.

Reprezentace oblátů v materiálech používaných TRC komisí

Truth and Reconciliation Commission of Canada (dále jen TRC/ Komise) je státní organizace založená roku 2007. Tato organizace se snaží pomoci přeživším internátních škol pro nativní obyvatele, zároveň se snaží rozšířit povědomí o této důležité historické kapitole široké veřejnosti a zpřístupnit jí důkazy o těchto událostech. Kromě jiného pořádá setkání, kterých se mohou účastnit přeživší, kteří chtějí o svých zážitcích veřejně promluvit. Jsou zde vycvičení zdravotníci, kteří jsou připraveni zasáhnout v případě, že některý z mluvčích zažije flashback. TRC také vytvořila sérii knih s názvem „*The Final Report of the Truth and Reconciliation Commission*“, v těchto knihách je zdokumentována celá historie internátních škol, včetně studentů, vychovatelů, zároveň jsou zde obsaženy výpovědi a stav celé této problematiky v současnosti. Tato série byla vydána v letech 2015- 2016 a čítá celkem deset svazků, které jsou veřejně dostupné na

internetových stránkách Komise.⁴⁵ Komise není pouze místem nápravy chyb minulosti, je cestou, která umožňuje předložit nevyřešená tvrzení.⁴⁶

Jedním z prvních filmových dokumentů, který sleduje celý proces změny konceptu internátních škol, je dokument *Pow Wow at Duck Lake* (1967), ve kterém je zaznamenána, kromě jiného, diskuze obecenstva (které se převážně skládalo z přeživších internátních škol) s jedním z kněží. V tomto snímku však nebylo zmíněno žádné sexuální násilí, jednalo se o diskuzi, jejímž předmětem byly fyzické tresty dětí v případě, že promluvily svým rodným jazykem. Tento dokument byl začátkem procesu změny v reprezentaci kněžích, kteří učili v internátních školách. Následkem vysokého nárůstu podobných dokumentů, studií, žalob a veřejných omluv ze strany církve, započal proces změny vnímání tohoto problému. Tento proces umožnil vnímat kněží a další členy církve, jako pachatele sexuálního násilí a fyzických trestů studentů internátních škol.

Jednou z hlavních událostí, která hluboce ovlivnila narativ a reprezentaci kněží a internátních škol, byla výpověď Phila Fontaine. P. Fontaine zveřejnil své vyjádření 31. října roku 1990, v této výpovědi veřejně přiznal, že on i jeho spolužáci byli fyzicky a sexuálně obtěžováni během svého pobytu v internátní škole Fort Alexander School.⁴⁷ Vzhledem k tomu, že tou dobou byl na vysoké pozici v Assembly of First Nations, měla jeho výpověď široký dosah.⁴⁸ Nebyl však jediným, Garnet Angeconeb šířil, zprvu nenápadně, povědomí o tomto bolestivém zážitku mezi dalšími členy jeho komunity, která se nacházela v severozápadní části Ontaria.⁴⁹ I přesto, že tito aktéři šířili své zkušenosti zprvopočátku pomalu, postupně si vybudovali velké zázemí a podporu členů jejich komunity. I oni jsou součástí změny reprezentace kněží a změny diskurzu.

V souvislosti s touto změnou vznikají i debaty o faktu, že před několika desítkami let se k této problematice nikdo nevyjadřoval, ani přeživší tento problém neřešili se svými blízkými. Před změnou diskurzu ohledně internátních škol, zůstávalo toto téma bez řešení, jelikož kolem něho kolovalo jakési stigma. Není tomu dlouho, co bylo toto ticho prolomeno přeživšími ochotnými veřejně promluvit v soudních síních, na

⁴⁵ Dostupné z: <https://nctr.ca/records/reports/>

⁴⁶ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 149.

⁴⁷ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Principles English*, str. 99.

⁴⁸ Assembly of First Nations, neboli Shromáždění prvních národů je organizace vedená nativními obyvateli. Vzniklo za účelem advokacie a podpory prvních národů. Dostupné z: <https://afn.ca/about-us/>

⁴⁹ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 30.

kompenzačních slyšeních, a především na veřejných, přes internet sdílených a archivovaných slyšeních, které proběhli v rámci Sharing Panels TRC Komise.⁵⁰

Internátní školy jsou TRC komisí reprezentovány jako místa, která vytvářela mezigenerační trauma, způsobila ztrátu rodného jazyka a kultury. Mezigenerační trauma bylo způsobeno krutými tresty a nucenou asimilací ze strany církevních hodnostářů a vedení internátních škol. Když děti přijely do škol, bylo jim sebráno oblečení a ostříhány vlasy. Už tato změna je pro ně traumatická, jelikož se nachází v neznámém prostředí, které je plné neznámých lidí, se kterými se následkem jazykové bariéry nejsou schopné domluvit. Následně, při zahájení procesu vzdělávání nastaly další problémy. Děti musely dodržovat přísný režim a jeho porušení bylo přísně trestáno fyzickými tresty.

Jeden z přeživších internátní školy v Quebecku, Paul Dixton popsal každodenní přítomnost osamění a strachu, který prožíval během celého svého pobytu ve škole:

„Slyšíte plakat děti, když přijde čas večerky. Ale celou dobu víte, víte, museli jsme plakat potichu. Nesměli jsme plakat a měli jsme strach, že nás někdo uslyší. Kdyby jedno z dětí bylo chyceno, eh, oh, všichni bychom měli problém. Vstali byste, vstali byste co nejrychleji. Potom, praštili by vás mezi nohy, nebo vytáhli z postele za vlasy, i když byste spali nahoře na palandě. Stesk po domově byl všudypřítomný, opomeneme-li hlad, osamělost a strach.“⁵¹

Jiný bývalý student, který pobýval ve škole v Ontariu, Josiah Fiddler, vypověděl následující:

„Během mých prvních dní ve škole jsem brečel každý den. Buďto během toho, co byli starší bití, mlácení, když mě sestry tahaly za uši, a během mého prvního setkání s ředitelem, mi dal facku a řekl mi, ať se přidám k ostatním sto chlapcům. Po několika týdnech jsem si konečně řekl, že jim nebudu dál dělat to potěšení a přestal jsem brečet. A dodnes jsem nebrečel. Nejsem toho schopný. Ale těším se z lidí, kteří umí plakat, protože jak jsem řekl, já nevím, jak se brečí.“⁵²

⁵⁰ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 58.

Sharing Panels, neboli Sdílecí panely, umožňují řečníkům sdílet svá prohlášení přímo s jedním z komisařů TRC. Dostupné z: <https://nctr.ca/records/preserve-your-records/share-your-stories/>

⁵¹ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Survivors Speak English*, str. 110.

⁵² Tamtéž, str. 112.

Jedním z následků těchto traumatických zážitků bylo to, že se děti pomočovaly během spánku, za což byly trestány. Tyto tresty jim způsobovaly ještě větší úzkosti a děti se o to víc bály a celý tento problém se pouze zhoršil. Přeživší Albert Fiddler, který byl ve škole v Saskatchewanu, se podělil o svoji zkušenost, když se během své první noci ve škole pomočil:

„Před všemi dětmi mě [kněz] ohnul přes koleno a řval: „Počůral sis postel!“ nebo něco podobného. Rozuměl jsem jenom něco málo z toho, co říkali, protože jsem předtím slyšel jenom málo z angličtiny. Rozepnul moje spodní prádlo, které jsem asi musel nosit. A natřískal mi na zadek jako šílený, abych to už nikdy neudělal. Žádné vysvětlení, ani se nezeptal, kdo jsem, k čertu, a pak mě ukázal všem, děti mě viděly nahatého, a to nikdy nezapomenu.“⁵³

Jak již bylo výše zmíněno, sexuální obtěžování a znásilnění bylo v internátních školách na denním pořádku a mnoho studentů bylo poznamenáno po zbytek života. Elaine Durocher, která byla studentkou školy v Saskatchewanu, popsala svůj zážitek následovně:

„Byli tu od toho, aby nás ukáznili, učili, mlátili, znásilnili, obtěžovali, ale nikdy se mi nedostalo vzdělání. Uměla jsem běhat. Věděla jsem, jak manipulovat. Když jsem se dozvěděla, že můžu dostat peníze za sahání, a toto může znít špatně, ale když jsem se dozvěděla, že za sáhnutí na penis můžu dostat sladkosti,..., když jsem byla teenager uměla jsem všechny triky prostitutky. Tohle, to je to, co mě internátní škola naučila. Naučila mě, jak lhát, jak manipulovat, jak vyměnit sexuální laskavosti za hotovost, jídlo, cokoli, ať to bylo cokoli.“⁵⁴

Zatímco někteří sexuální násilníci si opatrně vybírali své oběti, získávali si je různými laskavostmi a výhodami, jiní používali výhrůžky a fyzickou moc. Ve škole Forth Albany jeden z bratrů zahnal do rohu studentku Josephine Sutherland ve školní garáži.

„Nemohla jsem volat o pomoc, nemohla jsem. A dělal mi příšerné věci, byla jsem jenom malá holka, nebylo mi ani třináct let, a dělal mi hrozné věci, které mi způsobily příšernou

⁵³ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Survivors Speak English*, str. 59.

⁵⁴ Tamtéž, str. 120.

bolest. Víte, dostal se ke mně zezadu, držel mě dole pomocí jeho, zakryl mi ústa, a víte, a, a, nemohla jsem křičet. Byla jsem zmatená, nemohla se hýbat, nemohla jsem.“⁵⁵

Mnoho dětí nepřežilo svůj pobyt v internátní škole, ať už následkem nemoci, trestů nebo dokonce sebevraždy. Jedna z přeživších, Antonette White (viz. přílohy obrázek č. 8), popsala svůj zážitek spojený se sebevraždou:

„Pamatuji si mladého chlapce, který se oběsil v tělocvičně, a oni nás všechny přivedli a ukázali nám to, ukázali nám, jako dětem, a prostě ho tam nechali viset, a co nás to jako mělo naučit? Je mi padesát pět let a dodnes si to pamatuju, a to je jedna věc z té školy, kterou si pamatuju.“⁵⁶

V reakci na všechny tyto události a výpovědi přeživších vznikla TRC komise, která se obětem snaží pomoci. Zaměřuje se na odhalení části historie, která do té doby byla ukrytá. Proto Komise pořádá různá setkání, během nichž je přítomná odborná pomoc. Záměrem Komise je rozšíření povědomí o této problematice, její napravení a především nastolení správného narativu a reprezentace internátních škol, čehož již dosáhla. Původní snaha byla napravení chybného narativu a vynechání perspektivy zaměstnanců škol. Na podporu tohoto cíle používá velké množství výpovědí od přeživších, fotografií a dalších dokumentů.

TRC je jednou z institucí, na které můžeme ukázat Foucaultův vztah moci a vědění. Jak bylo zmíněno výše (str. 20) moc je vždy přítomná v otázkách zda a za jakých okolností mají být dané znalosti aplikovány. Komise má moc, díky které je schopná ovlivnit velký počet lidí a zároveň má velké znalosti o této problematice, díky tomu je schopna rozhodnout se, které (a pokud vůbec) znalosti bude šířit a také to, jaký diskurz stanoví. Diskurz je v této otázce velmi důležitý, jelikož je schopný regulovat chování jiných. Z tohoto důvodu musí být Komise obezřetná při šíření informací a narativu.

Role státu

Stát a církev jsou zodpovědní za tuto násilnou asimilaci. V devadesátých letech dvacátého století zveřejnila církev několik omluv, ve kterých přiznali svoji účast na

⁵⁵ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Survivors Speak English* str. 154.

⁵⁶ Tamtéž, str. 117.

násilné změně nativních obyvatel, která vedla ke ztrátě jejich kultury skrze internátní školy. Během soukromé schůzky ve Vatikánu, která proběhla v roce 2009, vyjádřil papež Benedict XVI. zármutek delegaci Assembly of First Nations, ohledně zneužívání a politování hodného zacházení se studenty v internátních školách, které provozovala římskokatolická církev, ale o ztrátě jazyka a kultury se nezmínil.⁵⁷ Je velmi důležité, aby církev přiznala svoji roli v nucené asimilaci, ztrátě kultury a jazyka a zároveň se zapojila do snahy o napravení těchto škod. Pro přeživší je tento bod velmi důležitý, vzhledem k tomu, že jejich snahy o nápravu zatím nebyly úspěšné. Přeživší požadovali, aby tato náprava byla součástí jejich žalob státu a církve, avšak církev i stát se proti tomuto požadavku ostře ohradili. Jeden z jejich argumentů bylo to, že přeživší čekali příliš dlouho, než podali žaloby.⁵⁸

11. června roku 2008 zveřejnil premiér Stephen Harper veřejnou omluvu, ve které přiznal pochybení státu a přiznal, že celý tento systém internátních škol byl špatný již od počátku, zároveň vyjádřil upřímný omluvu a žádal o odpuštění přeživších. Podobnou omluvu zveřejnil roku 2015 předsedkyně vlády v Albertě- Rachel Notley a o rok později i předsedkyně vlády v Ontariu- Kathleen Wynne.⁵⁹

Součástí snahy státu o nápravu, založil stát Truth and Reconciliation Commission. Stát tedy tuto organizaci finančně podporuje a podílí se na jejím vedení, což mu dává určitou míru moci potřebnou k manipulaci narativu a diskurzu. Komisi se povedlo docílit změny narativu internátních škol a odhalit tak část historie Kanady, která zůstávala dlouhá léta ignorována.

Příklady výpovědí zástupců církve

V internátních školách byli studenti ve styku nejvíce se zástupci církve, kteří zde působili jako vychovatelé, učitelé a zároveň řídili celou školu. Z tohoto důvodu je nejvíce škod připisováno církvi. Od doby, kdy se tato problematika rozšířila do povědomí veřejnosti, zveřejnily některé řády své omluvy. Avšak popírání těchto faktů některými jedinci nepomáhají napravit škody, které zde vznikly. Sama církev se nesnaží o jakoukoli nápravu, i když někteří hodnostáři uznali své pochybení. Zástupci církve veřejně

⁵⁷ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The Legacy*, str. 121.

⁵⁸ Tamtéž, str. 122.

⁵⁹ Dostupné z: <https://guides.library.utoronto.ca/c.php?g=527189&p=3698521>

vypovídají o svých zkušenostech, organizují některé expozice předmětů, které podporují jejich tvrzení, že školy byly pozitivním místem pro dospívání a vzdělávání.

Během události nazvané *Victoria Reginal Event*, kromě jiných, promluvil i bratr Cavanaugh, který měl na starosti internátní školu v Britské Kolumbii. Podělil se zde o své zážitky z let, kdy byl vedoucím školy:

„Během šesti let mého působení v internátní škole, byli zaměstnanci, nativní i přistěhovalý, snažící se zajistit co nejvíce, bezpečné a milující prostředí pro děti, kteří studovali v Christie škole. Byla to dokonalá situace? Nikoli, nebyla to dokonalá situace... ale, nezdálo se, že by zde existovala dostupná alternativa, která by zajistila dobré vzdělání pro takové množství dětí, které žily v relativně malé a izolované komunitě.“⁶⁰

Přeživší a členové jejich rodin, kteří byli v publiku, se zvedli a zareagovali hlasitým požadavkem, aby bratr řekl pravdu. Cavanaugh se snažil posluchače přesvědčit, že vše vysvětlí, pokud mu dají prostor. Nakonec musel zasáhnout člen Komise Sinclair a vyzvat publikum k respektu. Zřetelně otřesený, Cavanaugh přiznal, že děti byly ve školách týrány, ale že takové chování odsuzuje a vyjádřil svůj smutek a lítost nad tímto porušením důvěry.⁶¹ A následně pokračoval:

„Mohu upřímně říci, že naši muži jsou také zasaženi a to kvůli skandálu zneužívání a kvůli rozporu mezi prvními národy a představiteli církve, které zde nastalo. Mnoho mužů, kteří stále spolupracují s prvními národy, se zúčastnili mnoha setkání pořádaných Komisí a *Returning to Spirit* a to s nadějí, že se jim podaří pomoci všem přítomným.⁶² Obláti touží po uzdravení všech poškozených a zraněných následkem porušení důvěry. Naši nadějí je, že společně můžeme pokračovat v budování lepší společnosti.“⁶³

Později toho dne veřejně vystoupila bývalá studentka Christie školy, aby reagovala na vyprávění bratra Cavanaugha, protože její zkušenost byla diametrálně odlišná. V této škole pobývala deset měsíců, ale tato zkušenost ji poznamenala na padesát

⁶⁰ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The Executive Summary*, str. 15.

⁶¹ Tamtéž, str. 15.

⁶² *Returning to Spirit*, neboli *Návrat k duchu*, je nezisková organizace založená roku 2001. Jejím cílem je „Svést Kanadany dohromady v duchu vzájemného respektu, důvěry a rovnosti, aby se vytvořila cesta k možnostem, odpovědnosti a usmíření. Dostupné z: <https://www.returningtospirit.org/whoweare>

⁶³ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The Executive Summary*, str. 15.

let. Mluvila o traumatu a týrání, které zde probíhalo, a naznačila, že tento kněz pravděpodobně pouze seděl v kanceláři a netušil, co se ve škole opravdu děje. Ve své řeči popřela vše, co Cavanaugha řekl. Tento rozdíl ve výpovědích nám ukazuje, že smíření je dlouhý a individuální proces.⁶⁴

Tuto výpověď jsem vybrala z toho důvodu, že je také použita jako příklad v rámci alternativní reprezentace internátních škol a jejich zaměstnanců. Podrobněji tuto výpověď rozeberu v podkapitole Postoj církve (str. 39)

Úmrtnost studentů internátních škol

V rámci své práce, vytvořila TRC Komise seznam dětí, které zemřely ve školách mezi lety 1940- 2000. Na jmenném seznamu se nacházelo 647 dětí a na seznamu zesnulých, jejichž jména nebylo možné dohledat, se nacházelo 44 dětí.⁶⁵ Přesná čísla zemřelých studentů bohužel nikdy nebudeme znát, jelikož mnoho záznamů bylo ztraceno, spáleno nebo vyhozeno. Nejvíce dětí umíralo na tuberkulózu, které se dá předcházet dostatečnou a bohatou stravou. Další příčinou byli běžné nemoci jako infekce, meningitida, srdeční a plicní onemocnění a další. Ve sdílených ložnicích se mohla například tuberkulóza rozšířit velice rychle (viz. přílohy, obrázek č. 4).

Tato a mnoho dalších statistik (kolik dětí zemřelo na které nemoci apod.), jsou dalším důkazem, že internátní školy selhaly a nedostály svého slíbeného záměru- vzdělání a lepší životní podmínky pro děti. Děti, kterým se podařilo přežít internátní školu, jsou poznamenány do konce života a následně své trauma předávají svým potomkům. Proto jsou tyto statistiky o úmrtí důležitou součástí diskurzu Komise.

Tresty

Na počátku šedesátých let dvacátého století se skupina zvaná Indian Affairs, zeptala několika studentů na jejich zkušenosti a zážitky z internátních škol.⁶⁶ Od studentů,

⁶⁴ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The Executive Summary*, str. 16.

⁶⁵ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The History, Part 2*, str. 189.

⁶⁶ Indian Affairs je starší název pro Indigenous and Northern Affairs Canada (INAC), tato organizace se zabývá vším, co se týče nativních obyvatel. Obsahuje informace o komunitách, smlouvách, dohodách, právech, TRC, rezidenčních školách, usmíření, statusu, zdraví, ubytování a další. Informace dostupné z: <https://www.canada.ca/en/indigenous-northern-affairs.html>

kteří strávili své dětství ve školách Birtle a Brandon v Manitobě, se dozvěděli, že viděli studenty přivázané ke stožáru na vlajku, byli posíláni spát bez jídla a byli mláceni vychovateli.⁶⁷ Jiný student vypověděl, že okamžitě při svém příjezdu dostal facku od sestry, která na ně měla dohlížet. Bylo mu pouze šest let a upadl na zeď, celý tento sled událostí doprovázely nadávky této sestry.⁶⁸

Po příjezdu nových studentů jim bylo sebráno oblečení a místo něj dostali uniformy, také jim byly ostříhány vlasy a zakázáno mluvit rodným jazykem. Z těchto změn, spolu se změnou prostředí byly děti vyděšené a nevěděly, co po nich vychovatelé požadují, protože děti nemluvily jejich jazykem a naopak.

Tato nucená asimilace, stres a jazyková bariéra je jedním z hlavních aspektů diskurzu Komise. Asimilace sice byla původním záměrem internátních škol, ale zde se jedná o násilnou a nucenou asimilaci, která způsobila nenapravitelné škody tisícům žáků internátních škol. V rámci TRC diskurzu jsou všechny tyto informace podstatné, pro co nejlepší pochopení celé problematiky, které je potřebné k tomu, aby bylo co nejvíce škod napraveno. Usmíření je dlouhodobý a především individuální proces, který se Komise snaží co nejvíce usnadnit všem, kteří požádají o pomoc.

Sport

Jednou z důležitých činností, na kterou vzpomínají vychovatelé, ale i žáci byl sport. Většina škol sice neměla tělocvičny, ale dětem to příliš nevadilo a hrály všechny možné míčové hry a aktivně sportovaly. Někteří z přeživších uznali, že sport byla jediná aktivita, která jim pomohla zvládat drsné podmínky internátních škol.⁶⁹ Jeden ze studentů přiznal, že většinu času svého pobytu ve škole si přišel nešikovný a hloupý, ale v momentě, kdy přišel na řadu sport, bylo zde málo lidí, kteří by byli lepší než on.⁷⁰

Vedení internátních škol se domnívalo, že sport by mohl napomoci zamýšlené asimilaci. Tato myšlenka vzešla ze zmateného přesvědčení, že člověk nemůže být indián

⁶⁷ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The History, Part 2*, str. 367.

⁶⁸ Tamtéž, str. 367

⁶⁹ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The Executive Summary*, str. 110-111.

⁷⁰ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The Executive Summary*, str. 111.

a hrát na trubku či lední hokej, tato víra ignorovala skutečnost, že kulturní a rekreační aktivity, hrály ústřední roli v životech domorodých lidí.⁷¹

Zatímco vedení škol vidělo sport jako nástroj nucené asimilace, pro studenty měly tyto aktivity zcela jiný význam. Pro ně byl sport něčím, co jim dodávalo sílu a naději během jejich pobytu, jehož jiné aspekty nebyly takto pozitivní. Ve sportu tedy můžeme opět pozorovat rozdílný diskurz, i přesto, že se jedná o nevyvratitelně stejnou část pobytu. V druhé části budu také popisovat diskurz sportu z pohledu alternativní reprezentace internátních škol.

Shrnutí

Internátní školy byly od počátku nástrojem nucené asimilace. Školy se snažily vymazat kulturu a jazyk nativních obyvatel. Tyto školy byly převážně vedeny církevními zástupci, kteří zde také působili jako vychovatelé a učitelé. Školy způsobily mnoha studentům mezigenerační trauma a jiné psychické problémy, které se momentálně pokouší napravit TRC a někteří církevní hodnostáři. I přes zveřejnění oficiálních omluv církví, ve kterých přiznali své pochybení a vyjádřili smutek z celé této situace, existují obláti a kněží, kteří popírají, že se něco takového v jejich školách stalo. Nejedná se však o dávnou minulost, internátní školy existovaly ještě před pár desítkami let.

Ve vývoji internátních škol hrála velkou roli i vláda, která tyto školy financovala a posléze (těsně před jejich zrušením) je převzala od církve. Tento krok trval pár desítek let, vláda si uvědomovala, že internátní školy neplní svůj záměr (převýchovu a vzdělání) a zároveň byly velice finančně náročné. Církev se však těchto škol nechtěla vzdát.

Tento problém je stále aktuální a je potřeba se jím zabývat a usnadnit smíření a uzdravení všech přeživších, což je záměrem TRC Komise. Komise pořádá pravidelné události, sezení, slyšení apod., na kterých se mohou o své příběhy podělit nejen přeživší, ale i zaměstnanci internátních škol. Na těchto sezeních probíhá šíření Komisí upravovaného diskurzu a reprezentace, které se jí podařilo změnit již pár let po jejím vzniku. Komise se snažila nastavit takový diskurz, který reflektuje pravdu a napomáhá usmíření přeživším, jejich rodinám a komunitám. Jak již bylo výše zmíněno, proces

⁷¹ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Canada's Residential Schools: The History, Part 2*, str. 353.

usmíření a nápravy není časově vymezený a je zcela subjektivní. Proto i po dosažení změny a rozšíření této kapitoly historie, Komise stále pracuje a pořádá další události, na kterých se snaží pomoci dalším přeživším.

Alternativní reprezentace oblátů

K této části mi bude sloužit jako hlavní zdroj informací kniha od Ronalda Niezena: *Truth and Indignation: Canada's Truth and Reconciliation Commission on Indian Residential Schools*. R. Niezen se v této knize zabývá především TRC komisí a oblátů a sleduje jejich přístup a názor na problematiku internátních škol. Zdrojů, které by reflektovaly pohled zástupců církve na tuto problematiku je velice málo, proto budu primárně čerpat z výše uvedené knihy.

V době největšího rozkvětu internátních škol, byla práce pod záštitou Křesťanské církve jedna z nejvíce respektovaných, ctihodných činností, která ovšem zahrnovala získání určité moci a získání vlivu na veřejnost.⁷² Bylo to velmi úctyhodné zaměstnání, které zajišťovalo určité sociální postavení, stejně tak jako sociální kapitál. Pro většinu kněží nebylo jejich členství v řádu a slib celibátu pouze z důvodu víry, ale jednalo se o závazek ve jménu prospěchu lidstva.⁷³

Kromě komise zde figuruje také Independent Assessment Process, které má na starosti výsledky přeživších a zajištění finanční kompenzace. I tento proces se podílí na utváření reprezentace a konceptu internátních škol. Již v několika případech bylo dokázáno, že výpovědi přeživších nebyly pravdivé a žaloby proti oblátům byly staženy.⁷⁴ V případě neoprávněně vznesených obvinění existuje jisté vysvětlení. Předvolání posílá Independent Assessment Process⁷⁵ (dále IAP) a to skrze dopisy. Avšak v rezervacích a vesnicích žije mnoho nativních obyvatel, kteří mají stejné či podobné jméno, proto se již několikrát stalo, že oficiální dopis s předvoláním byl otevřen někým jiným, než komu byl určen. Z toho důvodu vznikají tato nedorozumění. To je jedním z vysvětlení oblátů, kteří jsou neprávem osočováni za účelem získání finanční kompenzace. Avšak tyto případy

⁷² Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 49.

⁷³ Tamtéž, str. 49.

⁷⁴ Tamtéž, str. 54.

⁷⁵ Překlad: Proces nezávislého hodnocení.

nejsou příliš známé. Jedním z důvodů, proč se oblati a kněží aktivně vyhýbají veřejnému vystupování (včetně setkání TRC komise) je strach. Bojí se toho, že ve chvíli, kdy se ukážou, budou proti nim vznešena nepravdivá obvinění a to pouze na základě toho, že by se někteří dozvěděli jejich jméno, případně místo bydliště. Jinými slovy, se bojí ztráty své anonymity. Vzhledem k jedinečným okolnostem soudních sporů (během jejich začátků), je Kanadská TRC jedinou Komisí, která důkladně vymazala totožnost možných pachatelů ze svého řízení a zabránila tomu, aby se jejich jména dostala do záznamu prostřednictvím vyprávění přeživších a zachovala jejich neviditelnost a anonymitu po celou dobu její činnosti.⁷⁶

V této problematice je slovo zneužívání (ať už sexuální či fyzické) běžně spojováno s přeživšími, avšak mnoho oblatů tento výraz vztahuje vůči sobě a to následkem hanlivých pomluv, které jim nedají spát a hluboce je zraňují. Předmětem tohoto očerňování je celý jejich život, během kterého zasvětili veškerou svou činnost snaze pomoci dětem. Proto je celá tato změna konceptu tolik zraňuje (ne pouze jejich reputaci, ale i osobně).

Je také důležité pamatovat na to, že jednání oblatů a kněží nebylo zcela nezávislé. Školy a jejich vedení úzce spolupracovalo se státem a se společností Hudson's Bay Company, která byla největším obchodníkem s kožešinou a zároveň vlastníkem mnoha pozemků.

V následujících kapitolách budu popisovat změnu diskurzu, který podle Foucaulta není neměnný, jelikož se jedná o sociální konstrukt. Diskurz je to, co utváří dané téma, problematiku, jejich význam, ovlivňuje vyjadřování daných myšlenek (viz. str. 17).

Zasedání TRC Komise

Většina srazů Komise probíhá podobným způsobem. V rámci zahájení zasedání, na kterém budou přeživší sdílet své zážitky a zkušenosti z internátních škol, je předneseno varování jedním z pořadatelů. Toto varování většinou zahrnuje důležitost zdraví (mentálního i psychického) a péči o něj. Zároveň jsou mluvčí připraveni na to, že vyprávění bude obnášet slzy, emoce a utrpení, které však budou sdílet a prožívat společně.

⁷⁶ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 3.

Například Eugene Arcand, aktivní člen Indian Residential School Survivors Committee,⁷⁷ ve své řeči explicitně uvedl: „Budeme ronit slzy, sdílet mnoho viny a studu... Budeme mít šanci odhalit tajemství... Vyzívám církevní hodnostáře, aby sdíleli svou ostudu...“⁷⁸

Již toto samotné krátké představení nastávajících událostí má vliv na reprezentaci celé problematiky internátních škol a jejich zaměstnanců. Může vyvolat neočekávané emoce u bývalých studentů, kteří si následně mohou upravit svá vyprávění o svém pobytu v internátních školách a to tak, aby korespondovala s tímto záměrem a představením události. Takovéto přednesy vzbuzují pocit u bývalých studentů, že například jejich zkušenost nemusí být v porovnání s ostatními natolik vážná a proto se buďto rozhodnou nevystoupit nebo si své vyprávění upraví.

Během celého procesu vyprávění v rámci srazů pořádaných TRC Komisí vzniká něco, co Borneman popisuje jako časový sled událostí, během kterého se ztráta a politický zločin začnou proměňovat v objekt- lidi, místa a věci- který je činí smysluplnými novými způsoby.⁷⁹

Na začátku každého zasedání Komise je posluchačům a divákům puštěn krátký dokument, který zachycuje vyprávění některých přeživších. Převážně se jedná o příběhy přeživších, kteří se vypořádali se svým traumatem a snaží se pomoci i ostatním přeživším. Tyto dokumenty jsou vytvářeny takovým způsobem, aby ovlivnily narativ a naznačily, jaké příběhy jsou preferovány na těchto sezeních. Participace na těchto sezeních ovlivní to, jakým způsobem se přeživší mají vyjadřovat, mnohokrát si toho ani nejsou vědomi. Toto je další příklad manipulace ze strany Komise, která svoji změnu diskurzu budovala pečlivě a trpělivě a podařilo se jí dosáhnout cílené změny, nehledě na vedlejší „účinky“ jejího chování ke skupině těch církevních hodnostářů, kteří jsou nevinní. Komise je tedy skrze zasedání schopná manipulovat s diskurzem, jelikož (jak již bylo řečeno) není neměnný, je to sociální konstrukt, který produkuje znalosti o sociálním, individuálním a sdíleném významu (viz. str. 18).

⁷⁷ Indian Residential Schools Survivors Society (IRSSS) je provinční organizace poskytující základní služby přeživším/ studentům rezidenčních škol, jejich rodinám, blízkým a domorodým lidem, kteří trpí mezigeneračním traumatem. Tato organizace funguje již od roku 1994. Dostupné z: <https://www.irsss.ca/who-we-are>

⁷⁸ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 61.

⁷⁹ Tamtéž, str. 62.

Selekce výpovědí

I přesto, že se jedná o základní aspekt TRC komise, nemluví se zde o falešných obvinění. Toto téma se zde nijak neprojednává a žádná omluva od žádné ze zúčastněných stran nebyla zveřejněna. Je důležité, abychom si uvědomili jak velký dosah má TRC komise, i přesto že veřejně přehlíží některé výpovědi (kněží) a její změna narativu vychází z emocionálně zabarvených, a především desítek let starých, příběhů. Proto se musíme ptát: Jaký je proces, skrze který se nevyslovitelné stalo vyslovitelným, a vyslovitelné se stalo druhem chráněné a ochranné ortodoxie?⁸⁰ Jak je možné, že se něco takového během pár desítek let stane takto rozšířeným tématem, předmětem změny reprezentace a problémem sdíleným širokou veřejností?

Jak již bylo zmíněno, reprezentaci celého diskurzu neurčují všichni přítomní. Není tím myšleno, že ji udávají pouze přeživší, ale to, že ji ovlivňují pouze někteří přeživší. Na setkání pořádaných TRC komisí můžeme totiž slyšet pouze některé přeživší. Ostatní bývalí studenti, kteří svou zkušenost nepokládají za takto drastickou, mají pocit, že se nemohou s ostatními srovnávat a proto se diskuzí zdržují, i přesto, že jejich příběhy jsou podstatné. Tato eliminace výpovědí má za následek to, že široká veřejnost slyší pouze to, co podporuje tvrzení TRC komise. Záměrné vynechávání neumožňuje předložení výpovědí oblatů ani dalších zaměstnanců internátních škol, což znamená, že komise tak určuje jejich reprezentaci bez možnosti obhajoby. Nehledě na to, jakou újmu tím způsobují právě kněžím a sestřám, kteří byli neprávem obviněni.

V případě, že se zaměříme na tuto linii, je možné vidět formy a strategie afirmace a povzbuzování Komise, jakožto procesy, kterými se různé zkušenosti formují do společného a historického vyprávění a idiomu osobní zkušenosti.⁸¹ Z velkého množství možných výpovědí, jsou prezentovány ty, které korespondují s charakterem zkušeností ze škol, vizuálně, materiálně a jsou dostupné na webových stránkách Komise.⁸² Tento kontrolovaný proces podporuje ostatní přeživší ve sdílení svých zkušeností s internátními školami, ale zároveň, ať už vědomě či nevědomě, je vede k přizpůsobení svého vyprávění, tak aby se jejich narativ shodoval s tímto setkáním. Většina těchto setkání pořádaných Komisí je nahrávána a zveřejněna, dosah těchto nahrávek je rozsáhlý a Komisi se podařilo

⁸⁰ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 58.

⁸¹ Tamtéž, str. 60.

⁸² Tamtéž, str. 60.

získat velký počet posluchačů. Veškerá činnost Komise je zaměřená na přeživší a jejich vyprávění, což způsobuje (jak již bylo výše zmíněno) určitou selekci vyprávění o zážitcích z internátních škol.

Celý tento proces upravování a vybírání výpovědí tak, aby splňovaly záměry Komise, způsobuje to, že celý diskurz a reprezentace této problematiky je výsledkem hrstky vybraných. Komise si je plně vědoma toho, jaký dosah a hlavně dopad mají jejich činy, ale nedbají a konají tak dále. Díky této pečlivé selekci a udržení Komisí nastaveného narativu, se jí povedlo změnit celý diskurz internátních škol.

Ovlivnění publikem

Díky globalizaci a internetu má Komise velmi velký dosah a proto každé její setkání, její narativ a reprezentace ovlivní tisíce lidí a jejich vnímání tohoto problému, které pak tito posluchači šíří dále. I samotné publikum je schopno ovlivnit vyprávění přeživších. Větší počet lidí je schopen vyvolat určité emoce a nastolit specifickou atmosféru, čehož by jedinec nikdy nebyl schopen docílit. Publikum na tato setkání chodí s určitým očekáváním a vědí, co se zde bude odehrávat. Většinu publika tvoří přátelé, rodina či známý přeživších, kteří sem přišli vyprávět svůj příběh. Očekávání posluchačů a publika je to, co ovlivňuje příběhy přeživších a bývalých studentů, kteří se pod tímto nátlakem snaží svým vyprávěním vyvolat silné emoce. Panuje zde taková atmosféra, která podporuje tragické příběhy s dobrým koncem, nikoli příběhy těch, kteří ve školách nezažili žádné trauma. Tedy chtějí slyšet příběhy od mučených a ztracených, ne od těch, kteří zůstali zázračně nezraněni.⁸³

Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím výpovědi a tedy i narativ je publicita Komise. Všechna sezení jsou nahrávána a zveřejněna na stránkách Komise. Každý, kdo vystoupí na takovéto události, musí souhlasit s tím, že celé jeho vyprávění (včetně videozáznamu, fotek, jména apod.) bude veřejně dostupné a diváci i Komise s těmito informacemi mohou zacházet bez omezení. To, mimo jiné, znamená, že přeživší jsou vystaveni velkému počtu kamer, které tyto výpovědi také ovlivňují a to dvěma způsoby. Zaprvé přítomnost kamer ovlivňuje vyprávění stejně jako očekávání publika, které bylo zmíněno výše, takže tato vyprávění mohou být upravena. Zadruhé může být pro některé přeživší velmi stresující vypovídat před takovým množstvím cizích lidí a v případě, že se

⁸³ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 85.

k němu přidají i kamery, je zde velká pravděpodobnost, že nakonec nebudou chtít svůj příběh sdílet.

Všechny výše zmíněné faktory (publicita, kamery i publikum) ovlivňují vyprávění příběhů a zážitků přeživších, takže se k posluchačům opět dostane pouze hrstka příběhů a to většinou těch nejdrastičtějších. Jedná se zde o to, že malá skupina lidí upravuje své příběhy na nátlak Komise, která má široký dosah a je tedy schopná skrze několik málo vyprávění upravit reprezentaci problému, který zde trvá několik set let a ovlivňuje tisíce lidí.

Komise jako vypravěč historie

I přes vznešený záměr Komisí, nejsou TRC z jejich samotné podstaty dobrými historiky. Jak již bylo výše zmíněno, Komise má tendenci selektovat svědectví a ta která jsou veřejně přednášena, jsou ovlivněna přítomností velkého publika, kamerami a mediální reprezentací. Pozornost je zde věnována tragickým příběhům bez uvedení do širšího kontextu ať už historického či politického, jedná se zde tedy o „relativní pravdu“. I přesto má tato Komise moc změny historického diskurzu a reprezentace velké skupiny lidí, která je následkem tohoto jednání generalizována. Historie by měla být tvořena na základě vyprávění obou (případně více) stran, nikoli vycházet z malé hrstky ovlivněných a konstruovaných výpovědí, které zapadají do Komisí upraveného historického diskurzu.

Dochovalo se mnoho dokumentů z internátních škol (osobní složky studentů, fotografie a další), velká část těchto dokumentů je uskladněna ve státních archivech a nejsou veřejně dostupné a to i přesto, že jsou důležitou součástí historie a jejího utváření v souvislosti s touto problematikou. Nepřístupnost těchto archivních materiálů stěžuje vysvětlení obou stran a ukazuje, jakým způsobem se vláda distancuje od tohoto problému.

Celý tento projekt Komise zahrnuje jakousi úpravu názoru. Zahrnuje výpovědi přeživších jedné z nejhorších událostí v historii Kanady, ale sama se dopouští nepříliš pozitivní věci, kterou je vnucování stigmatu viktimizace. Komise se snaží udělat z utrpení přijatelnou záležitost nebo dokonce ušlechtilou. Sama Komise předkládá abstraktnímu publiku přítomnost a budoucnost s vlastním výběrem a interpretací výpovědí přeživších.⁸⁴ Neustálým vystavováním věcem, které jsou lákavé, včetně (bohužel) těch,

⁸⁴ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 148.

které znechucují a děsí, veřejnost snadněji ztrácí kontakt s banalitou zla (v terminologii Hannah Arendt).⁸⁵

Také je potřeba vnímat Komisi v kontextu s ostatními TRC Komisemi. TRC v Kanadě není jediná, napříč světem jich existuje mnoho (nejznámější jsou v Africe), avšak Kanadská Komise je specifická svým zaměřením na viktimizaci dětí. Není to myšleno tak, že ostatní Komise s dětmi nepracují, ale jedná se o jiné problémy. „U Kanadské TRC je viktimizace jediným, ústředním a neochvějným zaměřením. To znamená, že časová vzdálenost mezi násilím a jeho vyprávěním je neobvykle dlouhá a většinou vychází ze vzpomínek z dětství. Mezi jejich utrpením a jeho vyprávěním je větší prostor než v jakékoli jiné TRC.“⁸⁶

Můžeme tedy vidět, že i přes ušlechtilý záměr Komise, kterým bylo rozšíření povědomí o této problematice a změna narativu, má tento systém své chyby. Například již zmíněnou selekci výpovědí v současnosti, ale také tuto „floating gap“ se kterou Komise příliš nepracuje a nechává ji stranou.

Role státu při vytváření historického diskurzu

„Naturalizace převyprávění historie státu skrze Komisi vyžaduje určení pachatele systematického poškozování. Vlády mají tendenci být příliš abstraktní na to, aby převzaly zodpovědnost za tyto škody.“⁸⁷ Vzniká zde potřeba najít jednu skupinu lidí, která by byla označena za pachatele dané škody. Avšak nesmíme zapomínat na to, že konání církve nebylo zcela izolované od jiných institucí. Nastává zde proces konstrukce negativní historické reputace a selekce příběhů, které budou vyprávěné veřejně. Následkem tohoto jednání jsou sdílené a propagované materiály, dokumenty a literatury, které popisují negativní zážitky. V oběhu koluje mnoho filmových dokumentů, jejichž záměrem je očerňování vychovatelů. Zatímco výpovědi a dokumenty zabývající se příběhy oblatů, kněží a sester, jsou zpochybňovány a napadány.

⁸⁵ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 150.

Banalita zla neboli banální zlo je termín zavedený Hannah Arendtovou v souvislosti s procesem vedeným proti nacistickému válečnému zločinci Adolfu Eichmannovi a označující vědomé odpoutání zlého činu od jeho původního skutečného významu a jeho proměnu ve všední, rutinní akt. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Zlo_ban%C3%A1ln%C3%AD

⁸⁶ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 5.

⁸⁷ Tamtéž, str. 136.

Všechny již zmíněné projekty, filmové dokumenty, události a podobně jsou sponzorovány státem. Vzhledem k tomu, že stát tuto tvorbu podporuje finančně, podílí se na utváření narativu a reprezentace, které jsou pro něj nejvhodnější a vláda je tak schopná najít danou skupinou, kterou označí odpovědnou za veškeré tyto problémy bez toho, aniž by přiznala své pochybení.

Jako příklad této manipulace můžeme uvést událost, která se odehrála v Edmontonu (Alberta). „Při této příležitosti se k mikrofonu dostala žena, která chtěla vyprávět svůj příběh z internátní školy, jejíž studentkou bývala. V ten moment, kdy se žena dostala ke slovu, všechny kamery a mikrofony se otočily jejím směrem. Žena promluvila: „Ráda bych něco řekla. Chodila jsem do internátní školy. Ráda bych poděkovala oblátům za práci ve školách...“ V moment, kdy bylo jasné, že se chtěla podělit o pozitivní zkušenost a poděkovat oblátům, kamery a mikrofony se otočily a vypnuly. Jednoduše řečeno, nejednalo se o příběh, která média chtějí slyšet, dnes ani předtím.“⁸⁸

Postoj církve

Vzhledem k tomu, že členové církve se účastní schůzí pořádaných Komisí minimálně (z mnoha důvodů), bylo zorganizováno sezení s názvem *Churches Listening Area*, během něj měli přeživší možnost setkat se s kýmkoli z kněží, sester či oblátů.⁸⁹ Mohli si povídat nebo pouze seděli mlčky bok po boku. Mnoho přeživších chtělo slyšet omluvu od konkrétní osoby, která jim způsobila újmu.

Největším očekáváním přeživších, kteří se účastnili setkání Komise, bylo to, že účast církve by zahrnovala veřejnou omluvu.⁹⁰ Roku 1993 byla zveřejněna omluva anglikánské církve. Podobnou omluvu pronesl arcibiskup Fred Hiltz na události pořádané TRC Komisí roku 2011 v Halifaxu.⁹¹ Tato omluva vyvolala velmi silné emoce. Během události nazvané „*Expression of Reconciliation*“ měl proslov bratr Cavanaugh, který zde zastupoval obláty a chtěl sdělit svůj příběh z let, kdy vedl internátní školu. Na této události bylo publikum čítající zhruba 800 lidí (převážně přeživší). Cavanaugh spolu s dalšími pěti obláty a osmi nativními obyvateli měl na starosti starší chlapce ve škole v osadě

⁸⁸ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 138.

⁸⁹ Tamtéž, str. 8.

⁹⁰ Tamtéž, str. 89.

⁹¹ Tamtéž, str. 90.

Kakawis (Britská Kolumbie).⁹² Ve svém vyprávění se podělil o pozitivní zkušenosti a školu popsat jako místo vřelosti a dobrého vzdělání. Mimo jiné zmínil i to, že děti sem byly posílány jejich rodiči, kteří byli vybízeni k návštěvám a mohli děti navštívit kdykoli. V tento moment se rozeznělo pobouření publika, které vyústilo v pokřiky mnoha lidí, kteří vybízeli Cavanaugha k tomu, aby řekl pravdu. Tento oblát považoval toto místo za prostor ke kvalitnímu vzdělání a pokračoval: „Nezdálo se, že by zde byla jiná schůdná alternativa v poskytování dobrého vzdělání pro děti, které žily v relativně malých a izolovaných komunitách.“⁹³ Publikum však toto vyprávění jeho zkušenosti nepřijalo a musel zakročit člen komise a požádat publikum o respekt. V tomto momentě můžeme spatřovat odmítání pravdy bývalého člena internátní školy, i přesto, že se shoduje s historickou pravdou, ale je odlišná od vyprávění, které je běžně šířeno při setkáních pořádaných Komisí. Je nutno podotknout, že Cavanaugh měl své tvrzení podložené různými typy dokumentů. Na tomto příkladu můžeme sledovat, že vyjadřovat se mohou pouze dva typy lidí, ti s hněvem nebo se zármutkem.⁹⁴ I přesto, že tyto lidé jednají v záchvatu emocí zcela iracionálně, udávají směr reprezentace a narativu internátních škol. V případě, že někdo přednese jinou, než očekávanou řeč, je ostrakizován. Toto je důvodem, proč se obláti, kněží ani sestry nechtějí zúčastnit takových setkání, kromě ostrakizace zde probíhá i neoprávněná generalizace.

Jedinou větou, kterou sdělil, že rodiče posílali děti do škol a že měli možnost je navštěvovat a dokonce tu i pobýt, roztříštil veškerý doteď podporovaný narativ, který obsahoval demonizaci internátních škol a jejich zaměstnanců. Reakce na tuto výpověď, kterou přednesl Cavanaugh, byla extrémní. Na tomto příkladu můžeme demonstrovat, jak správný výběr slov může narušit obecně přijímanou reprezentaci a diskurz dané problematiky.

Následkem tohoto osočování se lidé, dříve ctění, stali terčem diskriminace a agrese. I běžné nošení kolárku může znamenat nepříjemnost během plnění všedních povinností (jako např. nákup nebo i běžná procházka). Samotný pohled na límeček či roucho tak vyvolává v mnoha lidech extrémní emoce, i přesto, že daného člověka vůbec neznají. Následkem změny celého narativu se změnil historický diskurz objektů, které jsou spojovány s oblátami, kněžími či sestrami. V Bornemannově terminologii se zde jedná o

⁹² Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 91.

⁹³ Tamtéž, str. 91.

⁹⁴ Tamtéž, str. 92.

proměnu ztráty a politického zločinu v objekt (lidi, místo a věci), tato proměna jim dává jiný význam. Na těchto objektech můžeme sledovat změnu historického diskurzu, dříve byl úřední límec či roucho znakem církevního hodnostáře, po změně diskurzu je to znak církevního hodnostáře jako viníka hrůz, které se staly v internátních školách.

Můžeme na ni ukázat rozdílnost narativu jedné a té samé události a vyprávění. Zároveň, je zde vidět, jak Komise zachází s výpověďmi ze strany zaměstnanců škol. I přesto, že se jedná o vyprávění jedné události, můžeme zde najít tři různé reprezentace. První je zvolený diskurz vypravěče (bratra Cavanaugha), který se snaží vyjádřit svůj úhel pohledu a vysvětlit, že nevěděl o tom, že by se ve školách děly takové věci a vnímal školu jako velmi přívětivé místo pro studenty, kteří zde našli prostor pro vzdělání a seberozvoj. Druhý narativ udává publikum, které odmítá jeho výpověď, jelikož mají diametrálně odlišné vzpomínky na tuto instituci. Tvůrcem třetího narativu je sama Komise, která svými prezentacemi a preferovanými příběhy způsobuje úpravu vyprávění přeživších. Vedení Komise veřejně prohlašuje, že všichni (včetně bývalých zaměstnanců) jsou na jejich setkání vřele vítáni. Zkušenost bratra Cavanaugha je jedním z důvodů, proč církevní hodnostáři toto vítání odmítají.

Důkazy a argumenty předložené církvi

Ve Winnipegu a Inuviku byly v rámci setkání pořádané Komisí postaveny „*Learning Tents*“. Na toto setkání Komise pozvala i zástupce církve, aby zde mohli prezentovat a sdílet svůj pohled na historii internátních škol pro nativní obyvatele. Této události se zúčastnila i organizace s názvem *Legacy of Hope*, která zde také vystoupila se svou prezentací. Součástí jejich prezentace byli různé dokumenty, doplněné fotografiemi a přepsanými výpověďmi přeživších.⁹⁵ Fotografie v této prezentaci měly jednoduché, avšak efektivní názvy, jako například: „Naučil jsem se cítit stud. Chtěl jsem jít domů. Na tomto místě jsem umřel.“ a další.⁹⁶ Celá tato prezentace byla zaměřená na tragické příběhy podporující tradiční narativ podporovaný Komisí.

⁹⁵ Nadace Legacy of Hope (LHF) je národní charitativní organizace vedená domorodými obyvateli, která byla založena v roce 2000 a to s cílem vzdělávat a zvyšovat povědomí o historii a mnoha odkazech systému internátních škol. Dostupné z: <https://collections.irshdc.ubc.ca/index.php/Detail/objects/9632>

⁹⁶ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 132.

Na tuto prezentaci okamžitě zareagovala anglikánská církev a to skrze Církevní expozici zveřejněnou v Halifaxu. Celou prezentaci přednesenou *Legacy of Hope* odmítla a toto popření podložila validními důkazy. Zveřejnila fotografie dětí z internátních škol. Jednalo se o fotografie například z výletů k jezerům, také zde byly fotografie zachycující děti, které vyráběly a pekly na každoroční jarmark, během kterého měly možnost prodávat své výrobky a chléb, ale také byly zachyceny při různých sportovních aktivitách, jako lukostřelba, plavání, rybaření apod. Děti, které na fotografiích stály vedle kněží, oblátů a sester se usmívaly a vypadaly naprosto v pořádku. Tyto dokumenty podporují argument vychovatelů, tedy: Proč se děti usmívají a užívají si, pokud jsou opravdu tolik trápené.⁹⁷ Jedná se tedy o potenciální důkazy na vyvrácení narativu utrpení a trápení, které internátní školy údajně přinášely.

V jiné části Halifaxu se nachází tzv. *Learning Place*, které je sponzorováno anglikánskou církví. Zde církev představila další své důkazy, které jsou klíčové pro jejich obhajobu a snahu nastolení pravdivého historického diskurzu. Mezi tyto důkazy patřily například slovníky a dvě Bible, které obláti přeložili do mikmakštiny.⁹⁸ Tyto předměty vyvrací tvrzení, že se vychovatelé ve školách snažili odnaučit děti jejich rodný jazyk. Také zde byly vystaveny korálkové ozdoby, které vyrobili studenti během svého pobytu v internátní škole. Mohla skutečně existovat takováto hmotná produkce kultury, na místech, která byla zaměřená na likvidaci této kultury?⁹⁹ Takovýchto slovníků se zachovalo mnoho napříč školami. Přesně toto jsou důkazy, které by mohly být prezentovány na zasedáních Komise, kdyby se nesnažila eliminovat výpovědi vychovatelů, i přesto, že se zasloužila o změnu jejich historického diskurzu a jejich místa v historii této problematiky.

Dalším problémem, který je spojován s internátními školami, je přísný režim, který zde panoval. I toto má své vysvětlení, podle několika výpovědí oblátů zde sice panoval přísný režim, ale ne natolik, aby docházelo k fyzickým či jiným trestům. Byl to výsledek nedostatku vychovatelů. V každé škole bylo mnoho studentů a pouze pár vychovatelů, proto bylo důležité udržet určitý režim, aby zde nevznikl zmatek.

⁹⁷ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 133.

⁹⁸ Mikmatština je jazykem Mikmaků, kteří jsou Prvními obyvateli území Nového Skotska a přilehlého atlantského pobřeží.

⁹⁹ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 133.

Také se zde řešilo stříhání, které způsobilo trauma. Pro mnoho kmenů znamená ostříhání vlasů vyjádření hlubokého smutku (například smrt člena rodiny/ komunity). Avšak i tento akt má racionální vysvětlení, kterým jsou vši. Mnoho dětí přišlo do škol s vešmi, a protože si studenti navzájem půjčovali hřebeny, vši se rychle rozšířily.

Dalším rozšířeným tématem této problematiky je ztráta jazyka, která je připisována dětem a kruté tresty za promluvení rodným jazykem. Tento argument vyvrací nejen doložené slovníky napsané kněžími, ale i jejich výpovědi. Jednou z takových výpovědí je rozhovor zapsaný v knize R. Niezena. Během tohoto rozhovoru vyprávěl kněz o svých začátcích v internátní škole. Když sem nastoupil (velmi mladý) neuměl jazyk, mnoho starších kněží již umělo jazyk nativních obyvatel a pomohli mu s učením.¹⁰⁰ Většina oblátů, kteří učili v internátních školách, zažila represi jazyka. Jejich rodným jazykem byla (převážně) francouzština, ale bylo po nich vyžadováno, aby učili v angličtině, takže se nacházeli v těžké situaci. Jeden kněz vyprávěl: „Mám francouzské zázemí... Ale bylo mi zakázáno učit ve francouzštině ve všech našich školách. Musel jsem učit v angličtině. A když přišel inspektor, schovali jsme naše francouzské učebnice... Jsem dnes naštvaný na vládu, že mi zakázala učit ve francouzštině?“¹⁰¹ Z těchto záznamů vyplývá, že tuto represi jazyka, která je běžně připisována přeživším internátních škol, zažili i učitelé v těchto školách.

Podle jednoho z kněží vycházela myšlenka komunikace v angličtině od samotných studentů, studenti vybrali angličtinu jako preferované medium komunikace: „Nikdy jsme jim nebránili v mluvení v jejich rodném jazyce. To dělali oni [studenti] sami.“¹⁰²

Všechny rozhovory provedené autorem s obláty a kněžími byly zaměřeny na pozitivní vzpomínky těchto bývalých učitelů, kteří několikrát zmínili i přesná jména studentů. Vzpomínali na dobré časy, pro ně existuje jiná historie, historie složená z jiných vzpomínek, které představují: dobrý záměr, snahu vytvořit mnoho z mála, starost, obětování se, lásku a také hokej.¹⁰³ (Studenty, kteří hrají hokej, můžete vidět v příloze na obrázku č. 5).

¹⁰⁰ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 140.

¹⁰¹ Tamtéž, str. 141.

¹⁰² Tamtéž, str. 140.

¹⁰³ Tamtéž, str. 142.

Snaha o nápravu

Ronald Niezen věnuje poslední kapitoly své knihy jeho terénnímu výzkumu mezi obláty a kněžími ve Sv. Albertě. Během svého výzkumu provedl zúčastněné pozorování a polostrukturované rozhovory s obláty. Niezen kontaktoval jednoho z oblátů, otce Pichého, který přiletěl za Niezenem z Říma do Kanady, aby ho provedl po misií a zároveň se stal jeho hlavním informátorem.

Obláti Niezena přijali velice vřele a v jeho výzkumu spatřovali možnost nápravy historického narativu a reprezentace šířených Komisí. Autor, jakožto tazatel, se stal potenciálním zdrojem nápravy a možnosti navrácení jejich zaslouženého místa v historii.¹⁰⁴ Třetí stranou, která figurovala v těchto rozhovorech (nepřímo) byla široká veřejnost. Ukázalo se, že se snažili přenést se přes veřejné omluvy vyšších hodnostářů církve a hledali možnost vyjádřit jejich pohled na jejich místo v historii, jejich pohled na spravedlnost a nespravedlnost a jejich pocity ohledně mnoha neoprávněně vznešených obvinění a zrady ze strany státu skrze stanovení podmínek v *Settlement Agreement*, která se stala monopolem institucionálního prostoru a sankcí.¹⁰⁵

Na některých setkáních pořádaných Komisí můžeme nacházet tendence přirovnávat internátní školy holokaustu. Pravdou zůstává, že přeživší obou institucí mají podobné zkušenosti, ale vedení internátních škol a koncentračních táborů, je zcela odlišné. Obláti se aktivně snaží o nápravu a vysvětlení celého problému, avšak podléhají generalizaci, která je šířená prostřednictvím Komise a jí pořádaných událostí. Mnoho oblátů se snaží hájit svou roli v internátních školách a k podložení svých argumentů jim slouží nejen dokumenty, ale i fotografie a některé výpovědi jejich bývalých žáků, které však nejsou příliš šířené. Přirovnání oblátů, kněží a sester k zaměstnancům táborů je zcela neadekvátní, nemluvě o tom, že bychom tyto dvě události neměli porovnávat ani spojovat.

I přesto, že jsou tyto perspektivy protichůdné (vychovatelů a studentů), mají jednu věc společnou: nejen že obě vyjadřují pohled na historii, ale zároveň aktivně produkuje historické důkazy a interpretace, založené na osobní zkušenosti.¹⁰⁶ I přes diametrální

¹⁰⁴ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 127.

¹⁰⁵ Tamtéž, str. 127.

¹⁰⁶ Tamtéž, str. 129.

odlišnost oblátských příběhů oproti příběhům preferovaných Komisí, jsou tyto příběhy součástí historie a neměli by být znehodnocovány či vynechávány. Komise se stala centrálním zdrojem nového přístupu k historickým znalostem a interpretace, manifestace opakovaného historického svědectví.¹⁰⁷

Shrnutí

Druhá část týkající se kritiky TRC předkládá validní důkazy o manipulaci s narativem, historické pravdy a reprezentací. Nesnaží se ukázat, že snahy a práce Komise jsou neoprávněné a že k těmto událostem nikdy nedošlo, pouze se snaží upozornit na to, že nelze rozdělit tyto dvě skupiny a jednu nazvat špatnou a druhou dobrou. Je třeba zamyslet se nad generalizací a očerňováním církevních hodnostářů, nelze na základě několika vypraných výpovědí označit všechny členy církve za pachatele těchto vážných zločinů páchaných na dětech v internátních školách.

Také je potřeba věnovat pozornost všem faktorům ovlivňujících výpovědi a jejich selekci (publikum, preferovaný narativ apod.). Církev aktivně pracuje a snaží se napravit škody jí způsobené a zároveň upozornit na problém generalizace. Již v devadesátých letech dvacátého století byly zveřejněny omluvy, které vyjadřovali zármutek nad těmito zločiny a převzetí zodpovědnosti. Všechny tyto a více informací je obsažených v knihách *Final Report*, bohužel jsou upozadřované uprostřed mnoha jiných informací a nejsou veřejně příliš propagované.

Kanadská TRC není jedinou Truth and Reconciliation Commission, existuje jich více, avšak Kanadská Komise je specifická tím, že se zabývá příběhy z dětství, které se stali před delší dobou a proto tu vzniká, již zmíněná, floating gap, kterou Komise upozadřuje. Diskurz Komise vykresluje všechny kněží, obláty a sestry, kteří působili ve školách, jako zločine a příčinu mezigeneračního trauma. Alternativní reprezentace se snaží ukázat, jaké chyby vznikají během působení Komise a že není možné změnit historický diskurz na vykonstruovaných výpovědích.

¹⁰⁷ Niezen, Ronald, *Truth and Indignation*, str. 129.

Závěr

Cílem této práce bylo ukázat rozdílnou reprezentaci a změnu diskurzu problematiky internátních škol pro nativní obyvatele Severní Ameriky. Původním cílem internátních škol byla asimilace, christianizace a vzdělávání dětí podle Evropských standardů. K dosažení tohoto cíle bylo mnohokrát použito násilí a pochybné praktiky ze strany zaměstnanců internátních škol. V mnoha případech se dětem nedostalo vzdělání, ale odešly ze škol s traumatem, které je doprovází po zbytek života.

Záměrem Kanadské Komise je pomoc těmto přeživším a doprovázet je na cestě k uzdravení a usmíření a zároveň rozšířit povědomí o této důležité kapitole Kanadské historie. K dosažení uzdravení organizuje Komise zasedání, na kterých může kdokoli z přeživších vyprávět svůj příběh. Součástí šíření povědomí o této problematice je změna historického diskurzu a reprezentace kněží, oblatů a sester, kteří ve školách pracovali. Na podporu této změny používá Komise (kromě výpovědí přeživších) statistiky ukazující, kolik dětí v internátních školách zemřelo, kolik jich bylo znásilněno a mláceno. Všechny příběhy, které Komisi šířeny jsou srdcervoucí (viz. přeepsané výpovědi výše). Důležitou součástí usmíření jsou viníci, jejichž přiznání viny a omluva může napomoci během dlouhé cesty uzdravení přeživších.

TRC se povedlo docílit změny diskurzu a narativu internátních škol již pár let po jejím založení. Praktiky, kterými Komise dosáhla změny tohoto diskurzu, jsou kritizovány, jelikož její argumenty vychází z konstruovaných či vybraných vyprávění, a to vyprávění, které zapadají do Komisi požadované reprezentace. Jedná se tedy především o vyprávění, které zahrnuje strast, bolest, osamění a traumatické zkušenost. Na základě těchto vybraných příběhů Komise konstruuje požadovaný diskurz, ve kterém jsou všichni zaměstnanci škol vykresleni jako pachatele těchto činů. Zatímco pozitivní výpovědi přeživších, kteří měli svou školu rádi, jsou skrývány před očima publika. Stejně tak výpovědi oblatů a kněží, ve kterých uvádějí, že netušili o tom, co se ve školách děje. Cílem alternativního narativu není vyvrácení zkušeností studentů internátních škol, ale snaha upozornit na to, že nelze na základě několika výpovědí generalizovat všechny církevní hodnostáře a označit je za pachatele těchto činů. Stejně jako Komise, i tato strana má důkazy na podporu svého tvrzení, kromě výpovědí oblatů a kněží, také fotografie dětí a také slovníky, které napsali sami zaměstnanci škol, aby se jejich kolegům lépe učil jazyk studentů.

Hlavním důvodem, proč jdou tyto dva narativy proti sobě není to, že by se chtěly vzájemně vyvracet. Jejich rozdíly leží v kritice zacházení s touto problematikou. TRC tedy kritizuje zaměstnance školy a generalizuje je, zatímco alternativní reprezentace se snaží zabránit této generalizaci, jelikož se také dotýká tisíců lidí (církevních hodnostářů). Tedy skupina kritiků se nesnaží vyvrátit tvrzení Komise o tom, že ze škol vzešli přeživší, ale napadá její postupy, které zahrnují selekci a manipulaci výpovědí. Vzhledem k širokému dosahu Komise je klíčové, aby byla schopna zohlednit výpovědi obou skupin (studentů a zaměstnanců) a nakládala s nimi obezřetně. Dalším problémem Komise je to, že dodává některým přeživším pocit, že jejich příběhy nejsou dostatečně silné na to, aby je sdíleli s publikem.

Celý tento problém je velmi komplexní a ovlivňuje tisíce lidí, jak bývalé studenty, tak i zaměstnance. Proto je potřeba k této problematice přistupovat s obezřetností a nenechat se unést emocemi, ale pokusit se nahlédnout tento problém z více úhlů pohledu.

Bibliografie

ASSMANN, Jan a Martin POKORNÝ. *Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor, 2001. ISBN 80-7260-051-6.

HALL, Stuart. *Representation: cultural representation and signifying practices*. London: Open University Press, 2003. ISBN 0-7619-5432-5.

HOLDAWAY, Gervase, *The Oblate Life*, Norwich: Canterbury Press Norwich, 2008. ISBN 978-1-85311-883-8.

CHOQUETTE, Robert, *The Oblate Assault on Canada's Northwest*, Ottawa: University of Ottawa Press, 1995. ISBN 0-7766-0402-3.

NIEZEN, Ronald. *Truth and indignation: canada's truth and reconciliation commission in indian residential schools*. Toronto, Ontario: University of Toronto Press, 2013, 1 online resource (209 pages) : illustrations. ISBN 978-1-4426-0632-6.

SOTERO, Michelle, *A Conceptual Model of Historical Trauma: Implications for Public Health Practice and Research*, in *Journal of Health Disparities Research and Practice*, Vol. 1, No. 1, Fall 2006, University of Nevada Las Vegas.

TRUTH AND RECONCILIATION COMMISSION OF CANADA, *Canada's residential schools: reconciliation the final report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada, The History, Part 1, Origins to 1939, Vol. 1., Montreal: McGill-Queen's University Press, 2015. ISBN 978-0-7735-4649-3.*

TRUTH AND RECONCILIATION COMMISSION OF CANADA, *Canada's residential schools: reconciliation the final report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada, The History, Part 2, 1939 to 2000, Vol. 1., Montreal: McGill-Queen's University Press, 2015. ISBN 978-0-7735-4651-6.*

TRUTH AND RECONCILIATION COMMISSION OF CANADA, *Canada's residential schools: reconciliation the final report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada, The Legacy, Vol. 5., Montreal: McGill-Queen's University Press, 2015. ISBN 978-0-7735-46591-2.*

TRUTH AND RECONCILIATION COMMISSION OF CANADA, *Canada's residential schools: reconciliation the final report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada, Honouring the Truth, Reconciling for the Future*, 2015. ISBN 978-0-660-02078-5.

TRUTH AND RECONCILIATION COMMISSION OF CANADA, *Canada's residential schools: reconciliation the final report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada, What We Have Learned: Principles of Truth and Reconciliation*, 2015. ISBN 978-0-660-02073-0.

TRUTH AND RECONCILIATION COMMISSION OF CANADA, *Canada's residential schools: reconciliation the final report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada: The Survivors Speak*, 2015. ISBN 978-0-660-01985-7.

Internetové zdroje:

Assembly of First Nations, *About us*. Citováno dne 14.6. 2023. Dostupné z: <https://afn.ca/about-us/>

National Centre for Truth and Renconciliation, *Share Your Experience*, University of Manitoba. Citováno dne 10.6. 2023. Dostupné z: <https://nctr.ca/records/preserve-your-records/share-your-stories/>

Bora Laskin Law Library, *Truth and Reconciliation Commission*, updated: 18.1.2023. Dostupné z: <https://guides.library.utoronto.ca/c.php?g=527189&p=3698521>

Returning to Spirit, *Our Organization*, citováno dne: 18.6.2023. Dostupné z: <https://www.returningtospirit.org/whoweare>

Government of Canada, *Indigenous and Northern Affairs Canada*, updated 17.06.2021. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/indigenous-northern-affairs.html>

Indian Residential School Survivors Society, *Who we are*, citováno dne: 16.7.2021. Dostupné z: <https://www.irsss.ca/who-we-are>

Sociologický ústav AV ČR, *Zlo banální* In *Sociologická encyklopedie*, aktualizováno
11.12.2017. Dostupné z:

https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Zlo_ban%C3%A1ln%C3%AD

Indian Residential School History & Dialogue centre Collections, *Legacy of Hope*,
citováno dne 11.6.2023. Dostupné z:

<https://collections.irshdc.ubc.ca/index.php/Detail/objects/9632>

Přílohy

Všechny obrázky jsou z knih TRUTH AND RECONCILIATION COMMISSION OF CANADA, *Canada's residential schools: reconciliation the final report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada*.

Obrázek č. 1: Děti při příchodu do školy. General Synod Archives, Anglican Church of Canada, P7538-635.

Obrázek č. 2: Učebna ve škole Moose Factory, Ontario. General Synod Archives, Anglican Church of Canada, P7538-070.

Obrázek č. 3: Inuitští studenti ve škole Joseph Bernier, Chesterfield Inlet, 1956. Diocese of Churchill-Hudson Bay.

Obrázek č. 4: Old Sun's, Alberta, ubytovna. General Synod Archives, Anglican Church of Canada, P75-103-S7-167.

Obrázek č. 5: Chlapci, kteří hrají hokej ve škole McIntosh, Ontario. St. Boniface Historical Society, Oblates of Mary Immaculate, Manitoba Province Fonds, SHSB 29362.

Obrázek č. 6: Studenti v římskokatolické škole Fort George, Québec, 1939. Deschâtelets Archives.

Obrázek č. 7: Studenti a zaměstnanci v kuchyni ve škole v Edmontonu, Alberta. The United Church of Canada Archives, 93.049P885N.

Obrázek č. 8: Antonette White. Vyprávění A. White je popsáno v této práci na str. 26.